

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
POLITIKOS MOKSLŲ IR DIPLOMATIJOS FAKULTETAS
REGIONISTIKOS KATEDRA

Viktorija Toliušienė

KINIJOS KULTŪRINĖ DIPLOMATIJA: KONFUCIJAUS INSTITUTŲ
ATVEJIS

Magistro baigiamasis darbas

Rytų Azijos regiono studijų programa, valstybinis kodas 621L20007

Politikos mokslų studijų kryptis

Vadovas (-ė) dr. Aurelijus Zykas _____

(Moksl. laipsnis, vardas, pavardė) (parašas) (data)

Apginta _____

(PMDF dekanas) (parašas) (data)

Kaunas, 2012

Turinys

SANTRAUKA.....	3
SUMMARY.....	4
SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	5
ĮVADAS	6
1. VIEŠOJI DIPLOMATIJA.....	10
1.1. VIEŠOSIOS DIPLOMATIJOS SAMPRATA.....	10
1.1. VIEŠOSIOS DIPLOMATIJOS INSTRUMENTAS – KULTŪRINĖ DIPLOMATIJA	15
2. KINIJOS VIEŠOJI DIPLOMATIJA.....	19
2.1. VYRIAUSYBĖS VYKDOMA KINIJOS VIEŠOJI DIPLOMATIJA.....	19
2.1.1. KINIJOS VIEŠOSIOS DIPLOMATIJOS REIKŠMĖS AUGIMAS	19
2.1.2. KINIJOS VIEŠĄJĄ DIPLOMATIJĄ VYKLANČIOS INSTITUCIJOS.....	21
2.2. PRIVATAUS SEKTORIAUS INDĖLIS Į KINIJOS VIEŠĄJĄ DIPLOMATIJĄ	25
2.3. KINIJOS VIEŠOSIOS DIPLOMATIJOS SRITYS.....	29
2.3.1. EKONOMIKA PAREMTA DIPLOMATIJA.....	29
2.3.2. KULTŪRINĖ DIPLOMATIJA.....	31
2.3.3. DARBAS SU ŽINIASKLAIDA IR TARPTAUTINIS TRANSLIAVIMAS	33
3. KONFUCIJAUS INSTITUTŲ ATVEJO STUDIJA	38
3.1. POŽIŪRIS Į KONFUCIJAUS INSTITUTUS PRIIMANČIOSE ŠALYSE	38
3. 2. KONFUCIJAUS INSTITUTO OFICIALIŲ DOKUMENTŲ ANALIZĖ	42
3.3. KONFUCIJAUS INSTITUTŲ METINĖS VEIKLOS ATASKAITŲ ANALIZĖ	48
IŠVADOS	55
LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	57
LITERATŪRA.....	57
PRIEDAI	64

Santrauka

Pastaruoju metu visame pasaulyje smarkiai išaugo viešosios diplomatijos, o kartu ir kultūrinės diplomatijos reikšmė. Viena iš dažniausiai pasitaikančių priemonių, padedančių vykdyti kultūrinę diplomatiją yra kultūrinių savo šalies atstovybių visame pasaulyje steigimas. Tokių organizacijų Kinijoje atitikmuo – Konfucijaus institutai, kurių, veiklos analizė pasirinkta šio darbo atvejo studijai. Kadangi darbo apimtis neleidžia aprėpti visų Kinijos vykdomos viešosios diplomatijos aspektų ir sričių, darbo **objektas** yra Kinijos valstybės kultūrinė diplomatija, ypač vykdoma per Konfucijaus institutus. **Darbo tikslas** yra išanalizuoti Kinijos viešąją bei kultūrinę diplomatiją per vieną pagrindinių jos instrumentų, Konfucijaus institutų, atvejį. Darbo tikslas bus pasiektas įgyvendinant tokius **uždavinius**: 1. Sukonstruoti šalies viešosios ir kultūrinės diplomatijos tyrimui reikalingas teorines prielaidas. 2. Išanalizuoti Kinijos taikomus viešosios bei kultūrinės diplomatijos modelius, institucijas ir veiklas. 3. Išanalizuoti vieno iš pagrindinių Kinijos kultūrinės diplomatijos įrankių, t.y. Konfucijaus institutų veiklą, tikslus.

Išvados. 1. Kinijos viešosios diplomatijos svarba Kinijoje šiuo metu yra labai išaugusi ir toliau didės. 2. Kinijos viešoji diplomatija smarkiai keičiasi: nors vis dar yra taikoma interneto ir medijų cenzūra, ji modernėja, seka Vakarų šalimis 3. Dėl neigiamo pasaulio požiūrio į autoritarinį šalies režimą, bei faktų diskredituojančių didelį ekonominį augimą, Kinijai, labiausiai verta remtis kultūrine diplomatija, nes Kinijos tradicinės kultūros elementais žavimasi visame pasaulyje. Kinijos kultūrinė diplomatija yra vykdoma keliais lygmenimis: valstybinio ir privataus sektoriaus. Abu šie sektoriai savo tikslams pasiekti naudoja tradicinius Kinijos kultūros atributus ir elementus. 4. Konfucijaus institutai yra kultūrinę diplomatiją vykdanči organizacija. Realiai visas Konfucijaus institutų valdymas yra sutelktas vienose – Konfucijaus institutų Tarybos rankose, kuri yra pavaldi Kinijos Vyriausybei. Taigi, realiai Konfucijaus institutai Kinijos valdžios yra naudojami kaip kultūrinės diplomatijos vykdymo priemonė ar net propagandos įrankis. 5. Konfucijaus institutų valdžios dedamos didelės pastangos populiarinti kinų kalbą ir realus jos populiarumas yra susijęs priežastiniu ryšiu. Konfucijaus institutus galima laikyti kultūrinės diplomatijos veiksmingumo indikatoriumi. Nors negalima teigti, kad kinų kalbos populiarumo augimas – vien tik sėkmingai vykdomos Kinijos kultūrinės diplomatijos pasekmė, bet galima daryti išvadą, kad Kinijos kultūrinė diplomatijos veiksmingumas didele dalimi prisidėjo prie kinų kalbos ir kultūros populiarinimo.

Summary

Recently the importance of public and cultural diplomacy in world is rapidly growing. One the mostly used means of public diplomacy is the establishment of organizations for language promotion. This kind of organisation of People Republic of China (P.R.C.) is Confucius Institutes. The **object** of this paper is the cultural diplomacy of P.R.C. through the aspect of Confucius institutes. The **aim** of this paper is to analyze China's public diplomacy through the aspect of the Confucius Institutes. The aim of this paper will be achieved carrying out these **tasks**: 1. to create the theoretical base for the further research 2. To analyze China's public diplomacy and cultural diplomacy activities 3. To analyze the most important mean of P.R.C's cultural diplomacy - Confucius institutes.

Conclusions. 1. The importance of public diplomacy in China is rapidly growing and it is going to keep that way. 2. The public diplomacy of China is changing: becoming modern and following the Western countries' style. 3. Because of negative opinions of China's economy, the best option for it, is to use the cultural diplomacy for it's public diplomacy policy (because the attributes of Chinese culture are appreciated all over the world.) Both private and public sectors are included in carrying out China's public diplomacy. They both mostly use the symbols and attributes of Chinese culture. 4. Confucius Institutes is the mean of cultural diplomacy of China. The control of Confucius Institutes indirectly belongs to the government of P.R.C. 5. The efforts of Confucius Institutes to promote Chinese language and culture is directly linked to the growing popularity of chinese language. It can not be said that the reason of the growing chinese language popularity in the world is only because of the successful China's cultural diplomacy, but we can say that it contributes to this achievement a lot.

Santrumpų sąrašas

Kinija – Kinijos Liaudies Respublika,

HANBAN – Konfucijaus institutų taryba,

JAV – Jungtinės Amerikos Valstijos,

KKP – Kinijos Komunistų partija,

SARS – sunkus ūminis respiracinis sindromas

Įvadas

Šiuo metu Kinijos valstybės svarba pasaulinėje bendrijoje yra labai išaugusi, Kinija turi vis svaresnį balsą tarptautiniuose santykiuose, jos ekonominiai rodikliai sparčiai vesiasi išsivysčiusias šalis, o karinis pajėgumas prilygsta ar net lenkia kitas kariniu požiūriu stipriausias pasaulio valstybes: JAV, Rusija, Indija.¹ Tačiau postmoderniame pasaulyje karinei galiai savo svarba prilygsta ir švelnioji valstybės galia, kurią didinti galima pasitelkiant teisingą šalies įvaizdžio politiką.

Valstybės įvaizdžio politika apima tris valstybės įvaizdžio politikos modelius:

- Propagandą,
- Viešąją diplomatiją,
- Šalies ženklodarą.

Remiantis dr. Aurelijaus Zyko disertacija „Šalies įvaizdžio politika: Japonijos XXI a. viešosios diplomatijos patirtys“, galima teigti, kad propaganda realiai šalies įvaizdžio politikoje nebėra naudojama nuo Šaltojo karo pabaigos.² Iš kitos pusės, remiantis G. Mažeikiu galima sakyti, kad pastarąjį dešimtmetį yra stebimas propagandos atgimimas, tačiau iš jo knygoje „Propaganda ir simbolinis mąstymas“ pateikiamų pavyzdžių matyti, kad propaganda dažniausiai yra skirta savos valstybės piliečiams paveikti, o šiame darbe yra koncentruojamasi ties Kinijos pasauliui pristatomu įvaizdžiu. Be to, pasak G. Mažeikio, kadangi propaganda manipuliuoja mūsų įvaizdžiais, susikurtais simboliais ir jausmais, ją sunku atpažinti, o juo labiau demaskuoti.³ Realiai savo švelniosios galios didinimui Kinija daugiausia remiasi viešąja diplomatija. Dėl visų išvardintų priežasčių šiame darbe bus naginėjama viešoji diplomatija, bei viešosios diplomatijos šaka – kultūrinė diplomatija.

---

¹ Šalių karinio pajėgumo statistikos tinklapis. Rasta: <http://www.globalfirepower.com> Žiūrėta: 2011 10 25.

² Zykas, Aurelijus (2011): *Šalies įvaizdžio politika: Japonijos XXI a. viešosios diplomatijos patirtys*. Daktaro disertacija. VDU, Kaunas. P. 24

³ Mažeikis, Gintautas (2010): *Propaganda ir simbolinis mąstymas*. Monografija. VDU leidykla, Kaunas

Dėl verlso, kultūrinių ryšių, ir, apskritai, didėjančio kontaktų su išoriniu pasauliu skaičiaus, visoms pasaulio valstybėms tapo svarbus teigiamos informacijos apie savo šalį, jos kultūrą skleidimas, susidomėjimo ja skatinimas. Kinijai tai ypač aktualu, kadangi, kitaip nei ji, kitos Rytų Azijos regiono šalys iškart po Antrojo pasaulinio karo ėmė aktyviai vykdyti viešąją diplomatiją. Taigi, šios priežastys lėmė, kad Kinijoje smarkiai išaugo viešosios diplomatijos, o kartu ir kultūrinės diplomatijos reikšmė. Viena iš dažniausiai pasitaikančių priemonių, padedančių vykdyti kultūrinę diplomatiją yra kultūrinių savo šalies atstovybių visame pasaulyje ar „naudingose“ valstybėse steigimas. Tokių atstovybių pavyzdžiais galėtų būti Britų Taryba (British Council), Servanteso Institutas (Instituto Cervantes), Japonijos fondas ir kitos panašios, ne pelno siekiančios organizacijos. Tokių organizacijų Kinijoje atitikmuo – Konfucijaus institutai, kurių, kaip vienos veiksmingiausių kultūrinės diplomatijos priemonių, veiklos analizė pasirinkta šio darbo atvejo studijai.

Kinijos kultūrinės diplomatijos tyrimui buvo pasirinktas Kinijos Konfucijaus institutų atvejis, todėl, kad:

- Konfucijaus institutai yra institucija, kuri galimai vykdo kultūrinę diplomatiją.
- Konfucijaus institutai yra Kinijos valdžios organizacija, tad tiriant jų veiklą galima atskleisti valdžios vykdomos kultūrinės diplomatijos gaires.
- Konfucijaus institutai yra viena iš nedaugelio Kinijos institucijų, skelbianti savo veiklos ataskaitas, bei kitus tyrimui reikalingus duomenis. (Gauti ekspertų interviu, ar kitokių viešai neskelbiamų duomenų dėl šalies specifikos praktiškai yra neįmanoma, arba reikalingi labai geri ryšiai (关系[guānxi]) bei autorizacija iš aukščiau.
- Iš kalbą studijuoti pasirinkusių studentų skaičiaus galima spręsti, kiek populiaru yra kinų kalba, vis dėlto studijos Konfucijaus institute yra mokamos, ir kainuoja nemažai, be to pati kalba yra sunki ir jai išmokti reikia ne vienerių metų, tad žmonių, pasirinkusių studijuoti kinų kalbą, skaičius, neginčijamai gali būti kultūrinės diplomatijos rodikliu.

Kadangi darbo apimtis neleidžia aprėpti visų Kinijos vykdomos viešosios diplomatijos aspektų ir sričių, darbo **objektas** yra Kinijos valstybės kultūrinė diplomatija, ypač vykdoma per Konfucijaus institutus.

Darbo tikslas yra išanalizuoti Kinijos viešąją bei kultūrinę diplomatiją per vieną pagrindinių jos instrumentų, Konfucijaus institutų, atveji.

Darbo tikslas bus pasiektas įgyvendinant tokius **uždavinius**:

1. Sukonstruoti šalies viešosios ir kultūrinės diplomatijos tyrimui reikalingas teorines prielaidas.
2. Išanalizuoti Kinijos taikomus viešosios bei kultūrinės diplomatijos modelius, institucijas ir veiklas.
3. Išanalizuoti vieno iš pagrindinių Kinijos kultūrinės diplomatijos įrankių, t.y. Konfucijaus institutų veiklą, tikslus bei grėsmes.

Svarbiausi nagrinėjamai problematikai skirti tęstinių mokslinių darbų autoriai viešosios diplomatijos profesoriai, knygos „Communicating with the world: U.S. public diplomacy overseas” autorius Hans N. Tuch, aiškinantis viešosios diplomatijos svarbos didėjimo priežastis bei Viešosios diplomatijos formavimo strategijas išskyręs Alan K. Henrikson. Kultūrinę diplomatiją plačiai nagrinėjo Jessica C.E. Gienow-Hecht knygos „Searching for cultural diplomacy” autorė, ji taip pat bando surasti atsakymą į klausimą, kiek kultūrinėje diplomatijoje yra svarbus valstybinio, ir kiek privatus sektoriaus įsitraukimas.

Galima išskirti tris autorių grupes tiriančius kultūrinę diplomatiją, būtent pagal valstybinio ir privataus sektoriaus įsitraukimo lygį: Pirmoji autorių grupė (Jean-Francois Fayet, Rosa Magnusdottir, James Vaughan) kultūrinę diplomatiją sieja su propaganda ir diplomatija. Visi šie autoriai kultūrinę diplomatiją laiko valstybinės politikos instrumentu su ribotu privataus sektoriaus dalyvavimu. Antroji autorių grupė (Jennifer Dueck, Aniko Macher) kultūrinę diplomatiją laiko išskirtinai politikų naudojamu instrumentu. Trečioji ir didžiausia autorių grupė (Annika Frieberg,

Yoko Kawamura) teigia, kad kultūrinė diplomatija yra viešosios diplomatijos instrumentas, kurį glaudžiai bendradarbiaudami naudoja tiek viešasis sektorius, tiek nevyriausybinės organizacijos.

Būtent Kinijos viešąją diplomatiją plačiai nagrinėja Ingrid d'Hoodge, studijos „The Rise China's Public Diplomacy” autorė; bei Gary D. Rawnsley studijos „China Talks Back, Public Diplomacy and Soft Power for the Chinese Century” autorius. Šiame darbe nagrinėjant Kinijos viešąją bei kultūrinę diplomatiją yra remiamasi minėtais autoriais.

Empiriniame tyrime taikoma empirinių socialinių tyrimo metodų grupė – kokybinis metodas. Taip pat naudojamas aprašomasis analitinis tyrimas: nagrinėjama Kinijos viešoji ir kultūrinė diplomatija. Vėliau remiantis Konfucijaus instituto tinklapyje pateikiamais dokumentais – Konfucijaus instituto statutu, bei 2008, 2009 ir 2010 metų metinėmis veiklos ataskaitomis – yra vykdoma turinio analizė. Planuotas tyrimas (interviu su ekspertais) dėl Kinijos šalies specifikos ir neigiamo požiūrio į informacijos apie savo institucijos veiklą atskleidimą pašaliniams asmenims, nepavyko, tad teko sumažinti tyrimo imtį, apsiribojant aukščiau minėtais dokumentais.

Siekiant šiame darbe dėl užsibrėžtų uždavinių, pasirinkta tokia darbo struktūra:

➤ *Pirmas skyrius.* Šiame skyriuje nagrinėjamas ir pristatoma tolesniam darbui reikalinga teorinis pagrindas – viešoji diplomatija bei viešosios diplomatijos instrumentas – kultūrinė diplomatija.

➤ *Antras skyrius.* Šiame skyriuje analizuojama Kinijos vykdoma viešoji ir kultūrinė diplomatija.

➤ *Trečias skyrius.* Šiame skyriuje vykdoma atvejo studija – analizuojamas Konfucijaus institutų atvejis.

1. Viešoji diplomatija

Valstybės šiame skyriuje bus pristatoma Viešosios diplomatijos teorija, kuria remiantis vėliau bus nagrinėjama Kinijos viešoji diplomatija.

Poskyryje „Viešosios diplomatijos samprata“ pirmiausia bus išskiriami vyraujantis viešosios diplomatijos apibrėžimai, po to, pristatoma kokią veiklą vykdo viešoji diplomatija. Šiems tikslams pasiekti labiausiai pasitarnauja informacija pateikiama Edward R. Murrow Viešosios diplomatijos centro išskirtos viešosios diplomatijos veiklos sritys. Vėliau bus pateikiami Hans N. Tuch, knygos „Communicating with the world: U.S. public diplomacy overseas“ autoriaus, išskirti viešosios diplomatijos svarbos augimą pastaraisiais dešimtmečiais lėmę veiksniai. Taipogi bus apžvelgiamos olandų mokslininko profesorius Alan K. Henrikson viešosios diplomatijos formavimo strategijos, o galiausiai – pristatomi vyraujantys požiūriai į viešosios diplomatijos tikslus, t.y., ko yra siekiama viešąja diplomatija. Pabaigoje bus apžvelgiamos viešosios diplomatijos ateities perspektyvos.

Atrame šio skyriaus poskyryje bus pristatoma viena iš svarbiausių viešosios diplomatijos veiklos sričių – kultūrinė diplomatija. Po to bus pristatomas kultūrinės diplomatijos apibrėžimai. Bei remiantis Jessica C.E. Gienow-Hecht knyga „Searching for cultural diplomacy“ bandoma išsiaiškinti, kiek kultūrinėje diplomatijoje yra svarbus valstybinio ir kiek privataus sektoriaus įsitraukimas. Vėliau bus pristatomas kultūrinės diplomatijos funkcijos bei aptariamos kultūrinės diplomatijos ateities perspektyvos. Analizuojant kultūrinės diplomatijos teorija yra remiamasi šiais autoriais: Jennifer Dueck, Aniko Macher, Jean-Francois Fayet, Rosa Magnusdottir, James Vaughan, Annika Frieberg ir Yoko Kawamura.

1.1. Viešosios diplomatijos samprata

Pirmą kartą terminas „Viešoji diplomatija“ buvo panaudotas 1965 metais Edmund Gullion, karjeros diplomato, kai jis sakė kalbą Edward R. Murrow (Jungtinių Amerikos Valstijų Informacijos agentūros pirmasis direktorius) Centro įkūrimo proga Tuft universitete Fletcher Teisės ir Diplomatinijos fakultete.⁴

---

⁴ Viešosios Diplomatinijos alumni asociacija. Rasta: <http://www.publicdiplomacy.org/1.htm>. Žiūrėta 2008 10 26

Viešoji diplomatija mokslininkų yra apibrėžiama gana panašiai. Apibrėžimuose vyrauja požiūris, kad viešoji diplomatija, visų pirma, siekia valstybės interesų ir ją vykdo valstybinis sektorius. Pavyzdžiui, Jungtinių Amerikos Valstijų Informacijos agentūra viešąją diplomatiją apibrėžia kaip valstybės interesų siekimą, per požiūrio formavimą, informavimą ir įtaką tarptautinei auditorijai.⁵

Pagal Hans N. Tuch, knygos „Communicating with the world: U.S. public diplomacy overseas“ autoriaus, viešoji diplomatija yra apibrėžiama kaip oficialios vyriausybės pastangos suformuoti palankią nuomonę apie save šalyse, kurios yra tos šalies įtakos zonoje, kad iki minimumo būtų sumažintas nesuvokimo ir nesupratimo laipsnis, ir, kad ryšiai tarp tų šalių nebūtų komplikuoti.

Edward R. Murrow Viešosios diplomatijos centras, taip apibūdina viešąją diplomatiją: „Viešoji diplomatija įtakoja viešojo požiūrio formavimą ir užsienio politikos vykdymą. Viešoji diplomatija, pagal šį centrą, apima:

- Tarptautinius ryšius ir tradicinę diplomatiją,
- Viešosios nuomonės formavimą kitose šalyse vyriausybinio lygmeniu,
- Sąveiką tarp šalių privataus sektoriaus lygmeniu,
- Užsienio reikalų ir viešosios diplomatijos poveikio politikai stebėjimą,
- Komunikaciją tarp tų, kurie formuoja viešąją diplomatiją ir tų, kurie ją vykdo (diplomatai ir kt.),
- Tarpkultūrinę komunikaciją.⁶

Šiuo metu viešosios diplomatijos reikšmė akivaizdžiai išaugo, tą lėmė dideli pokyčiai tarptautiniuose santykiuose įvykę po Antrojo Pasaulinio karo. Savo knygoje „Communicating with the world: U.S. public diplomacy overseas“ H. N. Tuch išskiria šiuos esminius veiksnius, lėmusius viešosios diplomatijos svarbos didėjimą užsienio reikalų procese:

---

⁵ Ibid.

⁶ Murrow Edward R. Viešosios diplomatijos centras. Rasta: <http://fletcher.tufts.edu/murrow/public-diplomacy.htm>.l
Žiūrėta 2008 11 30

- Pirmiausia, revoliucija komunikacijų srityje, kuri prasidėjo po Antrojo Pasaulinio karo ir tęsiasi iki dabar, leidžia informacijai per labai trumpą laiką apskrieti visą pasaulį, ir pasiekti net ir tolimiausius jo kampelius. Informacijos sklaidai nebegali sutrukdyti nei valstybių sienos, nei režimai. Dabar ne tik valstybių vadovai žino, kas dedasi užsienyje, paprastus gyventojus informacija pasiekia tuo pat metu, ir tai sudaro jiems galimybes greitai ir atitinkamai reaguoti į įvykius pasaulyje.
- Antroji prielaida išplaukia iš pirmosios: tai, kad informacija tapo laisvai prieinama plačiajai visuomenei, tiesiogiai įtakoja viešojo požiūrio formavimo procesą bei viešosios nuomonės reiškimo būdus. Viešoji nuomonė tapo svarbiu faktoriumi tarptautiniuose santykiuose, kuris įtakoja valstybių galimybes sprendimų priėmimo ir veiksmuose. Viešosios nuomonės įtaka Vyriausybės veiksmams neapsiriboja vien tik demokratijomis. Totalitariniai režimai taip pat pripažįsta viešosios nuomonės svarbą, tą akivaizdžiai parodo ir bet kokios kitos nuomonės nei oficiali, smarkus slopinimas.
- Trečiasis faktorius – naujų valstybių atsiradimas po Antrojo Pasaulinio karo: kiekviena šalis turėjo savo idėjas apie pasaulį, politiką, ekonomiką, visos jų yra suinteresuotos skleisti savo politiką ir pažiūras likusiam pasauliui. Naudodamos modernias komunikacijos technologijas valstybės tapo ir viešosios diplomatijos skleidėjomis, taip pat ir viešosios diplomatijos taikiniams.
- Ketvirta, ideologinis mūšis tarp valstybių nulėmė tai, kad demokratijos turėjo ieškoti naujų būdų, kaip skleisti savo idėjas. Tam puikiai pasitarnavo viešoji diplomatija.
- Galiausiai, reikia pripažinti, kad viešosios nuomonės formavime, idėjos, tam tikras požiūris į realybę, dažnai yra tokie pat svarbūs, kaip ir pati realybė. Jeigu žmonės tiki, kad kažkas yra tiesa, politikoje dažnai tai reiškia, kad tai ir yra tiesa. Taigi, viešoji diplomatija „pataiso“ mintis ir

idėjas, kurios temdo realybę (tokią, kaip ją supranta viešosios diplomatijos vykdytojas).⁷

Tarptautinės žiniasklaidos vystymo organizacijos „Internews“ prezidentas David Hoffman teigia, kad viešoji diplomatija tik neseniai tapo oficialia ir teisėta nacionalinio saugumo dalimi. Komunikacijos revoliucija anksčiau slaptam diplomatų ir kitų pareigūnų darbui leido tapti pakankamai viešam. Dabar į viešosios diplomatijos vykdymą įsitraukia nevyriausybinės organizacijos, verslas, lobistai, žurnalistai, ir net interneto aktyvistai.⁸

Olandų mokslininkas profesorius Alan K. Henrikson straipsnyje „Ko galima pasiekti viešąja diplomatija“ išskiria penkias **viešosios diplomatijos formavimo strategijas**:

- Konsolidacija: tai greičiau viešieji ryšiai, teigiama informacija, kuri yra skleidžiama šalyse sąjungininkėse, partnerėse ar apskritai draugiškai nusiteikusiose šalyse, beje, taip pat ir pačioje valstybėje vykdytojoje.⁹
- Sulaikymas: tai gynybinė viešoji diplomatija, kai valstybė stengiasi demonstruoti savo galią, agresyvumą ir karinį pajėgumą, ši strategija glaudžiai susijusi su Šaltojo karo metais buvusiais JAV ir Sovietų sąjungos santykiais.¹⁰
- Skverbimasis: ši strategija dažnai kombinuojama su sulaikymo strategija, taikydama ją valstybė stengiasi pasiekti tikslines auditorijas, užmegzti santykius su pasirinktomis grupėmis ar net asmenimis. Tą galima pasiekti per radijo, televizijos programas, švietimo ar kultūrinius mainus, taip pat ir verslo santykius.¹¹ Tokios strategijos pavyzdžiu galėtų būti intensyviai per „Alliance française“ Prancūzijos valstybės skleidžiama prancūzų kultūra.

---

⁷ Tuch, Hans N. (1990): *Communicating with the world: U.S. public diplomacy overseas*. Institute for the study of Diplomacy, Georgetown University, Washington D.C. P.5-6 Rasta: www.googlebooks.com

⁸ Hoffman, David: *Beyond Public Diplomacy*. Foreign Affairs journal. Vol.81, No. 2, P. 1

⁹ Henrikson, K. Alan (2006): *What Can Public Diplomacy Achieve*, P. 11 Rasta: http://www.clingendael.nl/publications/2006/20060900_cdsp_paper_dip_c.pdf. Žiūrėta: 2008 11 27

¹⁰ Ibid. P. 17

¹¹ Ibid. P. 24

- Plėtimamsis – tai plataus masto savos šalies ideologijos, kultūros, ekonomikos, politikos plėtra.¹² Taikant šią strategiją nėra siekiama karinių tikslų.
- Transformacija: tai pati radikaliausia ir ambicingiausia viešosios diplomatijos strategija.¹³ Tokios strategijos pavyzdys – JAV vykdoma viešoji diplomatija, kai siekiama kuo didesniame skaičiuje šalių skleisti savo idealus, politinę santvarką, produktus, kultūrą, vertybes ar net gyvenimo stilių.

Viešoji diplomatija po truputį keičiasi. Pasak JAV Valstybinio viešosios diplomatijos ir viešųjų ryšių departamento koordinatoriaus Christopher Ross, dabartiniai viešosios diplomatijos tikslai smarkiai pasikeitė „nuo Murrow laikų.“ Pagrindiniai viešosios diplomatijos **tikslai** yra:

- Laimėti žmonių širdis ir protus,
- Susidraugauti ir įtakoti priešus,
- Skleisti šalies vertybes,
- Kurti teigiamas aplinkybes šalies vykdomai politikai.¹⁴

Aukščiau išvardintiems viešosios diplomatijos tikslams neprieštarauja ir politikos mokslų atstovas Jian Wang pristatydamas tris viešosios diplomatijos tikslus:

- Didinti šalies nacionalinių tikslų populiarumą bei žinomumą kitose šalyse,
- Skleisti šalies idėjas, idealus, įsitikinimus ir vertybes,

---

¹² Ibid. P. 28

¹³ Ibid. P. 31

¹⁴ Ross, Christopher (2002): *Public Diplomacy Comes of Age*. The Washington Quarterly. Vol. 25 No.2 75-83 The Center for Strategic and International Studies and the Massachusetts Institute of Technology (2002) P.77

- Kurti bendrą supratimą apie šalį.¹⁵

Dažnai cituojamas ir seras Micahel Butler, buvęs Didžiosios Britanijos nuolatinis atstovas Europos Sąjungai, kuris taikliai atskleidė viešosios diplomatijos tikslus: įtakoti viešąją nuomonę tikslinėse valstybėse taip, kad Didžiosios Britanijos valdžiai, kompanijoms ir organizacijoms būtų lengviau pasiekti savo tikslus.¹⁶

Viešosios diplomatijos ateitis – perspektyvi. Tačiau galima daryti prielaidą, kad ateityje viešoji diplomatija turės dar labiau pasikeisti, kad būtų pajėgi pasiekti užsibrėžtus tikslus. Pernelyg akivaizdus viešosios diplomatijos veikimas duoda atvirkštinį efektą, žmonės nebetiki valstybiniu lygmeniu skleidžiama šalies „reklama“. Viešosios diplomatijos vykdytojai norėdami būti išgirsti turės atrasti naujus būdus viešajai diplomacijai vykdyti. Bet panašu, kad kai kurios šalys jau atranda sprendimo būdus. Kaip teigia švelniosios galios ekspertas Joseph S. Nye Jaunesnysis, JAV Užsienio reikalų taryba nusprendė įkurti Viešosios diplomatijos korporaciją, kuri į viešosios diplomatijos procesą leistų įsitraukti privačioms grupėms ir asmenims, kurie paprastai nenori būti „oficialaus valstybės produkto“ dalimi.¹⁷

Apibendrinat šį poskyrį galima teigti, kad viešosios diplomatijos svarba dėl komunikacijų plėtros, greitos informacijos sklaidos ir jos prieinamumo šiuo metu yra labai išaugusi ir toliau tikrai didės, tad valstybės bus priverstos vis dažniau naudoti viešąją diplomatiją savo švelniajai galiai stiprinti ir įtakai pasaulyje stiprinti.

1.1. Viešosios diplomatijos instrumentas – kultūrinė diplomatija

Viena iš svarbiausių viešosios diplomatijos veiklos sričių yra kultūrinė diplomatija. Tačiau yra gana sunku surasti vienareikšmišką kultūrinės diplomatijos apibrėžimą. Jessica C.E. Gienow-Hecht

---

¹⁵ Wang, Jian (2005); *Localising Public Diplomacy: The Role of Sub-national Actors in National Branding*, Place Branding 2/1. P.32 cituojamas: Schwan, Ana (2010): Werbung statt Waffen. Werbung statt Waffen. Wie Strategische Außenkommunikation die Außenpolitiken verändert. Hamburg University Press P. 38. Rasta: <http://books.google.com> Žiūrėta 2011 11 16

¹⁶ Seras Butler, Michael cituojamas Leonard, Mark (2002): *Public Diplomacy*. London: Foreign Policy Centre. P 1. Rasta: http://www.sagepub.com/upm-data/11850_Chapter12.pdf Žiūrėta 2011 10 26

¹⁷Nye, Joseph S., Jr. (2006) : *Think Again: Soft Power*. Foreign Policy, 1 March 2006. A Publication of Yale Center for the Study of Globalization. Rasta: <http://yaleglobal.yale.edu/content/think-again-soft-power> Žiūrėta 2011 10 20

knygoje „Searching for cultural diplomacy” bando surasti atsakymą į klausimą, kiek kultūrinėje diplomatijoje yra svarbus valstybinis ir kiek privatus sektorius:

- Pirmoji autorių grupė (Jean-Francois Fayet, Rosa Magnusdottir, James Vaughan) kultūrinę diplomatiją sieja su propaganda ir diplomatija. Visi šie autoriai kultūrinę diplomatiją laiko valstybinės politikos instrumentu su ribotu privataus sektoriaus dalyvavimu.
- Kita autorių grupė (Jennifer Dueck, Aniko Macher) kultūrinę diplomatiją laiko išskirtinai politikų naudojamu instrumentu.
- Trečioji ir didžiausia autorių grupė (Pvz.: Annika Frieberg, Yoko Kawamura) teigia, kad kultūrinė diplomatija yra viešosios diplomatijos instrumentas, kurį glaudžiai bendradarbiaudami naudoja tiek viešasis sektorius, tiek nevyriausybinės organizacijos. Pavyzdžiui, A. Frieberg kultūrinę diplomatiją apibrėžia kaip diplomatinę nevyriausybinių aktorių veiklą, kurie dėl šalies, tautos ar svarbaus etinio klausimo yra pasiryžę siekti pokyčių užsienio reikaluose.

Tiek vyriausybinio, tiek nevyriausybinio sektoriaus įsitraukimo lygį yra sunku nustatyti, kadangi, priešingai nei bet kurioje kitoje diplomatijos srityje, kultūrinėje diplomatijoje valstybinis sektoriui negali veikti be nevyriausybinių aktorių, tokių kaip, menininkai, kuratoriai, lektoriai, etc. pagalbos. Iš kitos pusės, tie patys nevyriausybiniai aktoriai vykdydami konkretų kultūrinį projektą nebūtinai traktuoja jį kaip kultūrinę diplomatiją. Galiausiai, J.C.E. Gienow-Hecht prieina prie išvados, jog geriausia kultūrinę diplomatiją yra apibrėžti, kaip būdą ir instrumentą bendrauti su išoriniu pasauliu.¹⁸

Kaip teigiama JAV kultūrinės diplomatijos valstybinio departamento patariamąjį komiteto raporte, kultūrinė diplomatija yra viešosios diplomatijos ramstis. Kultūrinė veikla geriausiai atstovauja šalies nacionalinėms idėjoms. Kultūrinė diplomatija gali padėti siekti nacionalinių tikslų subtiliais, didelės įvairovės ir atsinaujinančiais būdais. Kultūrinė diplomatija atlieka tokias **funkcijas:**

---

¹⁸ Gienow-Hecht, Jessica C.E. (2010): *Searching for cultural diplomacy*. Berghan Books. United States. P. 8-11 Rasta: books.google.com Žiūrėta 2011 10 15

- Padeda kurti „pasitikėjimo fondą” su kitomis tautomis, kuriuo aukšti pareigūnai vėliau gali remtis, kad pasiektų politinius, ekonominius ir karinius susitarimus,
- Atskleidžia šalies vertybes,
- Pasiekia įtakingus kitų šalių asmenis, kurie negali būti pasiekti per tradicines diplomatijos priemones,
- Leidžia sukurti galimybes bendradarbiauti su kitomis šalimis, nepaisant šalių politikos skirtumų,
- Kuria neutralią platformą individualiems kontaktams,
- Tarnauja kaip lanksti, visuotinai priimtina priemonė draugiškų santykių atnaujinimui su šalimis, su kuriomis diplomatiniai santykiai yra įtempti ar jų nėra iš viso,
- Unikaliai sugeba užmegzti ryšius su jaunimu, plačiajai auditorijai prieinama kalba,
- Yra atsvara nesusipratimams, neapykantai, ir terorizmui.¹⁹

Kultūrinės diplomatijos dalis yra ir viešoji diplomatija vykdoma per žiniasklaidą. Kaip teigia R. Hoffman: „pagalbos vietinei, nepriklausomai žiniasklaidai teikimas, yra gyvybiškai svarbus būdas skatinti [tų šalių] nepriklausomybę ir demokratiją.“²⁰ Tokios kultūrinės diplomatijos pavyzdžiu galėtų būti ir Šaltojo karo metu Lietuvai transliuojamas „Amerikos balsas“. (Beje, kiti autoriai tai vadintų propaganda.)

Pasak britų konsulo Graikijoje dr. Robert T. Taylor, kultūra yra turtas, kurį gali dalintis visa žmonija. Šiandien kultūra gali būti skleidžiama įvairiais būdais – laisvai ir be cenzūros, nepaisant valstybių sienų ar politinių barjerų. Kultūrinė diplomatija neleidžia tarptautiniams santykiams tapti

---

¹⁹ Report of the Advisory Committee on Cultural Diplomacy U.S. Department of State: Cultural Diplomacy: *The Linchpin of Public Diplomacy*. Rasta: <http://www.state.gov/documents/organization/54374.pdf> Žiūrėta 2011 11 15

²⁰ Hoffman, Op. Cit. P. 4

išskirtinai valstybinio sektoriaus prerogatyva, kultūrinė diplomatija padeda pamatus pasitikėjimui ir supratimui.²¹

Apibendrinant kultūrinės diplomatijos teoriją, galima teigti, kad jos reikšmė pasaulyje yra smarkiai išaugusi. Kultūrinė diplomatija yra labai svarbi viešosios diplomatijos šaka pagrinde dėl to, kad į jos vykdymą sąmoningai ar nesąmoningai įsitraukia privatus sektorius. Privataus sektoriaus dalyvavimo nauda viešajai diplomacijai yra milžiniška, kadangi privataus sektoriaus įsitraukimas viešajai diplomacijai suteikia „natūralumo“, o tai yra labai svarbu, kadangi dėl valstybinio sektoriaus klaidų dažnai apie viešosios diplomatijos vykdymą yra sužinoma anksčiau nei pamatomi šios veiklos rezultatai ir tai duoda atvirkštinį – neigiamą efektą.

---

²¹ Taylor, Robert T. : *Cultural Diplomacy - the future*. Straipsnis. Rasta:<http://ics.leeds.ac.uk/papers/vp01.cfm?outfit=pmt&folder=7&paper=364> Žiūrėta 2011 10 24

2. Kinijos viešoji diplomatija

Kaip jau buvo įrodyta teorinėje dalyje, viešosios diplomatijos vykdymu užsiima tiek valstybinis, tiek privatus sektorius. Taip yra ir Kinijos atveju. Taigi, pirmiausia yra aptariami Kinijos viešosios diplomatijos vykdytojai, o paskui yra analizuojamos Kinijos viešosios diplomatijos sritys.

Šio skyriaus pirmajame poskyryje bus tirama Kinijos Vyriausybės vykdoma viešoji diplomatija. Antrajame poskyryje bus analizuojamas privataus sektoriaus indėlis į Kinijos viešąją diplomatiją. Trečiajame poskyryje abiejų šių sektorių vykdoma viešoji diplomatija bus tirama pagal veiklos sritis.

2.1. Vyriausybės vykdoma Kinijos viešoji diplomatija

Šiame poskyryje pirmiausia bus aptariamas Kinijos viešosios diplomatijos reikšmės augimas, o antroje dalyje bus analizuojamos Kinijos viešąją diplomatiją vykdančios institucijos ir jų sistema.

2.1.1. Kinijos viešosios diplomatijos reikšmės augimas

Nors anksčiau Kinijos viešosios diplomatijos apraiškų aptikti nebuvo lengva, tačiau pastaraisiais metais, spartėjant globalizacijos procesui, atrodo, Pekinas kaip reikiant susirūpino savo įvaizdžiu pasaulyje. Tą atskleidžia ir viešos valdančiojo elito diskusijos šiuo klausimu, pavyzdžiui, Kinijos komunistų partijos laikraštis „People’s Daily”, kuris paprastai atspindi viešąją partijos nuomonę, išspausdino Kinijos Komunistų partijos užsienio reikalų komiteto direktoriaus pavaduotojo Zhao Qizheng (*Čia ir toliau kinų kilmės vardai ir pavardės bus užrašomi kiniškąja tradicija: pirma pavardė, paskui – vardas*) straipsnį, kuriame jis teigė, kad Kinija „turėtų ne tik klausytis, bet ir atsikirsti”. Straipsnyje, kuris vadinasi „Geresnė viešoji diplomatija – tikresniam Kinijos įvaizdžiui pristatyti”, Zhao Qizheng teigia, kad viešoji diplomatija yra akivaizdžiai matoma kiekviename tarptautiniame renginyje ir, kad ji atspindi šalies įvaizdį. Pasak jo, geriau pristatyti Kiniją galėtų padėti įvairūs renginiai, pavyzdžiui, Kinijos kultūrai skirtai renginiai, akademiniai

seminarai, skirti kiniškų prekių reklamai arba netgi paprastas pokalbis tarp kino ir užsieniečio. Straipsnio pabaigoje pabrėžiama, kad būtina užtikrinti tikslaus (o tiksliau – reikiamo) Kinijos įvaizdžio įtakos didėjimą. Šis darbas, pasak jo, turi būti atliktas pasitelkus viešąją diplomatią.²² Iš šio pasisakymo matyti, kad Kinija pripažįsta kultūrinės diplomatijos svarbą ir siūlo ja remtis (Zhao Qizheng minimas kultūrinių renginių organizavimas), taip pat galima daryti išvadą, kad Kinija nevengia teorinėje šio darbo dalyje minimų „realybės pataisymų“, kuriuos H. N. Tuch priskiria prie viešosios diplomatijos veiklos priemonių.

Kinijos Ministras pirmininkas Wen Jiabao taip pat pasisako už tai, kad Kinijai laikas aktyviau išsakyti savo nuomonę tarptautinėje arenoje. Pasak jo, viešoji diplomatią turėtų būti vykdoma efektyvesniais būdais. Visų pirma, pasaulis turėtų būti informuotas apie Kinijos pasiekimus, reformas ir modernizaciją. Taip pat, pasak jo, Kinija turėtų atvirai kalbėti ir apie problemas, su kuriomis ji susiduria, be to, jis teigia, jog Kinija turėtų pasitelkti įvairius ir lanksčius metodus viešosios diplomatijos programoms vykdyti: „Mes turėtume naudoti įtikinamus būdus komunikuoti su išoriniu pasauliu ir užtikrinti, kad mūsų žinutė būtų sėkmingai perduota. Mes turime leisti tarptautinei bendruomenei susidaryti objektyvų Kinijos vystymosi ir vaidmens tarptautinėje arenoje vaizdą, taip pat skatinti draugišką Kinijai viešąją nuomonę.“²³ Šis pasisakymas parodo, kad Kinijos Premjeras teikia didelę svarbą šalies įvaizdžio formavimui, ir yra susipažinęs su viešosios diplomatijos teorija, nes, visų pirma, jis siūlo pristatyti Kinijos pasiekimus, kas yra vadovėlinis viešosios diplomatijos veiklos vykdymo būdų apibrėžimas minimas ir šiame darbe. Taip pat šiame pasisakyme atsispindi ir tam tikri pokyčiai nuo Kinijos *saviizoliacijos* laikų: Wen Jiabao teigia, kad Kinija, taip pat turėtų kalbėti ir apie problemas, su kuriomis šalis susiduria. Šiuos pokyčius lemia ir spartus informacijos plitimas naudojantis internetu (ką prie viešosios diplomatijos svarbos augimo veiksmų priskiria ir H.N. Tuch), dabar praktiškai neįmanoma nuslėpti jokių svarbesnių įvykių, vykstančių šalyje, nes tinklaraštininkai populiarių Kinijoje *mikroblogo* pagalba tuoj pat viską išplatina, tad anksčiau pasiteisinęs nelaimių ir kitų nepalankių įvykių neigimas, dabar yra visai neefektyvus. Tokios situacijos pavyzdžiu galėtų būti naftos išsiliejimas praėjusių metų liepą Bohai įlankoje, esančioje šalia Šangdongo provincijos, kai iš pradžių atsakingi pareigūnai neigė šį įvykį,

---

²² Zhao, Qizheng: *Better public diplomacy to present a truer picture of China*. (2007) Straipsnis. People Daily (Neoficialus Kinijos komunistų partijos dienraštis) Rasta: http://english.peopledaily.com.cn/200703/30/eng20070330_362496.html Žiūrėta 2012 03 26

²³ Wen, Jiabao: *Premier: Building prosperous China*. (2007) Straipsnis. People Daily (Neoficialus Kinijos komunistų partijos dienraštis) Rasta: http://www.chinadaily.com.cn/china/2007-03/03/content_818952.htm Žiūrėta 2012 03 26

bet populiariausiame Kinijos *mikrobloge* „Sina Weibo” pasirodžius faktą įrodančioms nuotraukoms, po devynių delsimo dienų pagaliau pripažino nelaimę.²⁴

Apibendrinat šį poskyrį galima teigti, dėl Kinijos svarbos pasaulyje didėjimo, šalis vis dažniau susiduria su kitų šalių spaudimu aktyviau išsakyti savo poziciją įvairiais klausimais, prisiimti atsakomybę ir dalyvauti tarptautinių problemų sprendime. Už aktyvų nuomonės reiškimą Tarptautinėje arenoje pasisako ir Kinijos aukščiausi pareigūnai. Dėl šių priežasčių, o taip pat ir dėl sparčios komunikacijų plėtros, greitos informacijos sklaidos ir jos prieinamumo viešosios diplomatijos svarba Kinijoje šiuo metu yra labai išaugusi ir toliau tikrai didės.

2.1.2. Kinijos viešąją diplomatiją vykdančios institucijos

Apie viešąją Kinijos diplomatiją vykdančias valstybines įstaigas žinoma nedaug. Vienas iš išsamesnių šaltinių šiuo klausimu yra Nyderlandų Tarptautinių santykių instituto tinklapyje publikuojama Ingrid d’Hoodge studija „The Rise China’s Public Diplomacy”, kuria ir bus remiamasi šiame darbe pristatant Kinijos viešosios diplomatijos sistemą.

Daugelyje šalių Užsienio reikalų ministerijos yra pagrindinės viešosios diplomatijos vykdytojos, tačiau Kinijoje tuo užsiima Kinijos Komunistų partijos Užsienio propagandos tarnyba bei Valstybės Tarybos informacijos biuras. Užsienio propagandos tarnyba yra labai slapta organizacija, prižiūrima vyriausiųjų Komunistų partijos lyderių, o Valstybės Tarybos informacijos biuras yra šiek tiek viešesnė valstybinė agentūra, įkurta 1991 metais. Kaip dažnai pasitaiko Kinijos politinėje sistemoje, dauguma pareigūnų tuo pačiu metu dirba tiek vienoje, tiek kitoje organizacijoje. Valstybės Tarybos informacijos biuro įkūrimas sutampa su po Tianmenio įvykių užsitęsios *saviizoliacijos* pabaiga ir atskleidžia Kinijos ketinimus tapti atviresne pasauliui. Tikslus darbo pasidalijimas tarp minėtų organizacijų nėra žinomas, bet užtikrintai galima teigti, kad Kinijos Komunistų partijos Užsienio propagandos tarnyba nustato taisykles ir turi lemiamą žodį svarbiausių sprendimų priėmime. Abi minėtos įstaigos yra atsakingos už:

- Viešosios diplomatijos planų ir gairių rengimą,
- Užsienio medijų monitoringą,
- Vidaus medijų (tarp jų ir interneto) cenzūravimą.

---

²⁴ IOL Scitech: *China hides oil spill from public*. Straipsnis. Rasta: <http://www.iol.co.za/scitech/science/environment/china-hides-oil-spill-from-public-1.1093629> Žiūrėta: 2012 05 01

Nurodymai viešosios diplomatijos vykdytojams yra perduodami KKP Propagandos departamento paskelbiant „Vidinį raportą“. Po KKP Užsienio propagandos tarnybos įkūrimo šalies valdžia ėmė nuolat leisti direktyvas, pristatančias oficialią šalies poziciją tokiais „aštriais“ klausimais kaip etninės mažumos, žmogaus teisės ar nacionalinė gynyba. Taip pat, po truputį imta atnaujinti akademinį ir kultūrinį bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis, tačiau realia veiksmingos viešosios diplomatijos pradžia galima laikyti jau anksčiau šiame darbe minėto Zhao Qi Zheng tapimą KKP Užsienio propagandos tarnybos direktoriumi 1998 metais. Zhao Qi Zheng kardinaliai pakeitė Kinijos viešąją diplomatiją: padvigubino oficialių spaudos konferencijų skaičių, nurodė šalies pareigūnams būti išskirtinai maloniems su užsienio žurnalistais, taip pat nurodė spaudos konferencijų metu vartoti anglų kalbą, be to, jis pristatė vakarietišką bendravimo su žurnalistais metodiką, kai bendraujant griežtai nesekama iš anksto parengta medžiaga.

Nors Zhao Qi Zheng paliko KKP Užsienio propagandos tarnybą 2005 metais, naujasis vadovas Cai Wu laikosi jo novatoriško stiliaus tęsdamas darbą. Po atėjimo į postą, jis surengė spaudos konferenciją, kurioje nurodydamas, kaip Kinijos pareigūnai turėtų dirbti su užsienio žurnalistais, tuo pačiu paviešino ir tarp aukščiausių Kinijos pareigūnų tvyrančią baimę bendrauti su užsienio žiniasklaida: „Daugelis partijos kadru bijojo, kad kalbėdami su žiniasklaida praras savo postus“. Tai atskleidžia, jog anksčiau nesankcionuotas bendravimas su užsienio žiniasklaida buvo griežtai baudžiamas ir grėsė net pašalinimu iš partijos. Taip pat jis teigė, kad dabar pareigūnai neturėtų bijoti bendrauti su užsienio žurnalistais ir drąsiai be laisvai dėstyti savo nuomonę.²⁵ Tačiau iš tiesų ne visomis temomis pareigūnai gali gali laisvai diskutuoti su žurnalistais. Kai kalbama koku nors jautriu klausimu, pareigūnai vis dar gauna nurodymus, kokio požiūrio jie turėtų laikytis. Kad pareigūnai svarbiais valstybei klausimais turi sekti valstybės nustatytais gairėmis ir laikytis oficialaus požiūrio, aišku, yra normalu ir priimtina ir demokratinėse šalyse, tačiau pagrindinis skirtumas su Kinija yra tas, jog čia žiniasklaida taip pat turi laikytis valdžios nurodymų.²⁶

Kita svarbi institucija vykdanči Kinijos viešąją diplomatiją yra Kinijos Užsienio reikalų ministerija. Nors ji nėra tiesiogiai atsakinga už strategijų kūrimą, ji vaidina svarbų vaidmenį, kaip viešąją diplomatiją vykdanči institucija. Ji atlieka šias su viešąja diplomatija susijusias funkcijas :

---

²⁵ Bandurski, David : *Information Office chief says cadres must be more comfortable dealing with news media*. Organizacijos „China Media Project“ tinklapis. Rasta: <http://cmp.hku.hk/2007/03/09/199/> Žiūrėta 2012 03 28

²⁶ d'Hooghe, Ingrid : *The Rise of China's Public Diplomacy*. *Netherlands Institute of International Relations* . P. 17. Rasta:http://www.clingendael.nl/publications/2007/20070700_cdsp_paper_hooghe.pdf Žiūrėta 2012 03 26

- Teikia siūlymus viešosios diplomatijos klausimais Vyriausybei ir kitoms atsakingoms institucijoms.
- Organizuoja viešosios diplomatijos renginius, rūpinasi į šalį atvykusiais žurnalistais ir naujienų agentūromis.²⁷

Pastarąjį dešimtmetį Kinijos Užsienio reikalų ministerija nemažai investavo į savo diplomatinio sektoriaus profesionalizavimą ir atnaujinimą, ko pasekoje Kinijos diplomatinio korpuso veikla tapo kur kas efektyvesnė. Kinijos diplomatai ne tik yra geriau parengiami „namie“, bet ir baigia įvairius tarptautinius kursus. Tai pat jie dažniau bendrauja su užsienio šalių piliečiais, ne tik oficialių susitikimų metu, bet ir organizuoja neformalius renginius. Be to, Kinijos valdžia savo diplomatams suteikia vis daugiau laisvės bendraujant su užsienio žiniasklaida. To pavyzdžiu galėtų būti Kinijos ambasadoriaus Nepale Yang Houlan duotas interviu, kuriame jis kalbėdamas apie Lumbinį (istorinę Budos gimimo vietą Nepale), Budą pavadino viešpačiu²⁸, kai Kinijos valdžia oficialiai yra ateistai. Tai parodo, kad yra leidžiama nukrypti nuo oficialios linijos, kai to reikalauja aplinkybės.

Patį naujausia viešuoju įvaizdžiu besirūpinanti valstybinė agentūra – 2010 metais Pekine įkurtas viešosios diplomatijos tyrimų centras. Tai yra pirmoji oficiali Kinijos institucija, kuri specializuojasi viešosios diplomatijos tyrimuose ir jos įkūrimas turėtų padėti skatinti Kinijos viešosios diplomatijos tyrimus bei teikti intelektualinę pagalbą Vyriausybei viešosios diplomatijos klausimais, tai taip pat tai yra platforma, kuri leidžia visuomenei daugiau prisidėti prie viešosios diplomatijos formavimo. Viešosios diplomatijos tyrimų centras yra pagrindinė akademinių tyrimų bazė viešosios diplomatijos srityje Kinijoje. Viešosios diplomatijos centras atlieka šias funkcijas:

- Teikia Kinijos Vyriausybei bei KKP strategines konsultacijas viešosios diplomatijos klausimais,
- Rengia viešosios diplomatijos ekspertus, ieško šios srities „talentų“,

²⁷ Kinijos Užsienio reikalų ministerijos tinklapis : *Main Responsibilities of the Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China*. Rasta: <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjbyzyzz/t558670.htm> Žiūrėta 2012 03 20

²⁸ Kinijos Užsienio reikalų ministerijos tinklapis : *The Nepali Times published its interview with Chinese Ambassador Yang Houlan*. Perspausdintas straipsnis. Rasta: <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjbyzwjg/zwbdt846166.htm> Žiūrėta 2012 04 05

➤ Užsiima akademiniais mainais, rinkdamas akademinis tyrimus iš įvairių Kinijos mokslo institucijų.²⁹

Ši agentūra, bent jau iš teorinio veiklos apibūdinimo, atitinka šio darbo teorinėje dalyje (p. 18) Joseph S. Nye minimą novatorišką JAV Viešosios diplomatijos korporaciją: Kinijos viešosios diplomatijos tyrimų centras, kaip ir amerikietiškas analogas, turėtų sudaryti galimybes visuomenei prisidėti prie viešosios diplomatijos vykdymo. Tai dar kartą patvirtina, kad Kinijos viešosios diplomatijos formuotojai yra modernūs, pasiryžę sekti naujovėmis ir neatsilikti nuo Vakarų šalių.

Patys Kinijos lyderiai taip pat yra svarbūs tiesioginiai viešosios diplomatijos vykdytojai. Lankydami su oficialiais vizitais užsienio šalyse, jie dažnai susitinka su vietos gyventojais, bendrauja įvairiomis temomis, atsako į klausimus. Pavyzdžiui, Kinijos Prezidentas Hu Jintao šių metų sausio pabaigoje lankydamasis JAV, ne tik susitiko su JAV Prezidentu, bet ir rado laiko pabendrauti su Čikagos universiteto studentais.³⁰ O, pavyzdžiui, Kinijos Ministras Pirmininkas Wen Jiabao lankydamasis Didžiojoje Britanijoje pietavo drauge su kiniško kapitalo fabriko darbuotojais.³¹ Toks svarbiausių Kinijos valdžios pareigūnų elgesys patvirtina, šio darbo teorinėje dalyje (p.17) minimus Ch. Ross teiginius, kad viena pagrindinių viešosios diplomatijos tikslų yra „laimėti žmonių protus ir širdis“, o toks aukštų Kinijos pareigūnų elgesys, kaip pietavimas su paprastais fabriko darbininkais yra akivaizdus noras patikti užsienio šalių auditorijai.

Apžvelgus Kinijos viešosios diplomatijos politiką, galima daryti prielaidą, kad Kinijos viešoji diplomatija remiasi dvejomis iš šio darbo teorinėje dalyje (p. 16) minimų A. K. Henrikson išskiriamų viešosios diplomatijos strategijų:

➤ Sulaikymo strategija (Karinės galios demonstravimas): Kinija niekad nepraleidžia progos pademonstruoti savo galios, pavyzdžiui, karinių pratybų metu arba vykdydama savo kosminę programą (tiek karinės jūrų pratybos su strategine partnere Rusija 2012 m. balandį, tiek kiekvienas kosminės programos žingsnis pirmyn buvo plačiai nušviečiami užsienio ir vietinėje spaudoje.)

---

²⁹ People Daily (Neoficialus Kinijos komunistų partijos dienraštis): *China's first public diplomacy research center established in Beijing*. Rasta: <http://english.peopledaily.com.cn/90001/90776/90883/7120535.html> Žiūrėta 2012 04 06

³⁰ Xinhua (naujienų agentūra): *Hu's visit opens new chapter of China-US co-op*. Straipsnis. Rasta: http://www.chinadaily.com.cn/china/2011-01/23/content_11900739.htm Žiūrėta 2012 04 08

³¹ The Guardian: *Wen Jiabao visits the UK – in pictures*. Straipsnis. Rasta: <http://www.guardian.co.uk/world/gallery/2011/jun/27/wen-jiabao-visit-in-pictures> Žiūrėta 2012 04 08

➤ Skverbimosi strategija (naudojant kultūrą, akademinis mainus, verslo santykius stengiamasi pasiekti tikslines auditorijas užsienyje): tą įrodo dauguma šiame darbe minimų pavyzdžių.

Apibendrinant šį skyrių, galima daryti prielaidą, kad Kinijos viešoji diplomatija pastaraisiais metais smarkiai keičiasi: nors vis dar yra taikoma cenzūra (pavyzdžiui, interneto ir medijų cenzūra yra minima prie KKP Užsienio propagandos tarnybos funkcijų), ji pastarąjį dešimtmetį modernėja (pavyzdžiui, laikosi naujos strategijos pripažinti Kinijos problemas, skatina ir leidžia pareigūnams laisviau bendrauti su žiniasklaidos atstovais), seka Vakarų šalimis (kuriamos naujos, modernios viešosios diplomatijos institucijos, sudarančia galimybes į viešosios diplomatijos vykdymą įsitraukti ir privačiam sektoriui, pvz.: Viešosios diplomatijos tyrimų centras).

2.2. Privataus sektoriaus indėlis į Kinijos viešąją diplomatiją

Kaip ir minėta šio darbo teorinėje dalyje, viešąją diplomatiją gali vykdyti ir privatus sektorius. Kinijoje privatus sektorius, kitaip nei galima pamanyti, nemažai prisideda prie šalies įvaizdžio kūrimo. Šiame skyriuje privataus sektoriaus veikla ir bus analizuojama.

Ingrid d’Hoooghe išskiria kelias privataus sektoriaus grupes, kurios daro įtaką Kinijos įvaizdžiui užsienyje:

- Akademinės bendruomenės,
- Nevyriausybinės organizacijos,
- Užsienio šalių kiniečių bendruomenės,
- Įvairios draugiškos asociacijos, giminingos organizacijos,
- Studentai,
- Turistai.³²

➤ Taip pat būtų galima paminėti, kitų autorių nepaminėta grupę – Kinijoje studijuojančius užsienio studentus, kurie grįžę į savo šalį, dalydamiesi įspūdžiais, taip pat prisideda prie Kinijos įvaizdžio kūrimo.

---

³² d’Hooghe, Ingrid : The Rise of China’s Public Diplomacy. Netherlands Institute of International Relations . P. 25
Rasta:http://www.clingendael.nl/publications/2007/20070700_cdsp_paper_hooghe.pdf Žiūrėta 2012 04 11

Vienos iš pagrindinių viešosios diplomatijos vykdytojų ne valstybiniame sektoriuje Kinijoje yra Nevyriausybines organizacijos (NVO), kurių Kinijoje yra apie 350 tūkstančių. Nors vis didėjanti žodžio laisvė Kinijoje suteikia joms daugiau galimybių, tačiau Valstybės požiūris į nepriklausomas Nevyriausybines organizacijas išlieka prieštaringas: kai kurios vietos valdžios institucijos vis dar yra įtarios, bet kai kurios netgi leidžia Nevyriausybiniams organizacijoms spręsti vietos valdžios jurisdikcijai priklausančius klausimus.³³ Vis dėlto jų negalima lyginti su Vakarų Nevyriausybiniams organizacijomis, kadangi jų nepriklausomybė yra sąlyginė – kai sprendžiami lemiami klausimai, paskutinis žodis priklauso valdžiai.

Akademines bendruomenės taip pat prisideda prie teigiamo Kinijos įvaizdžio populiarinimo. Kadangi Kinijos svarba (dėl ekonominės ir militarinės galios) pasaulinėje bendruomenėje sparčiai auga, populiarėja kinų kalbos kursai bei studijos, susijusi

os su Kinijos ekonomika, politika, kultūra, etc. Tai parodo, pavyzdžiui, 2008 metais Oksfordo universitete atidarytas Kinijos centras arba Britanijos tarpuniversitetinis (kurio veikloje dalyvauja ir Oksfordo, Bristolio, Mančesterio universitetai) Kinijos studijų centras.³⁴ Tai lemia, kad į užsienio universitetus vis dažniau ilgesniam ar trumpesniam laikui atvyksta dėstytojai iš Kinijos. Taip pat daug Kinijos mokslininkų dalyvauja įvairiuose tarptautiniuose projektuose, veda paskaitas, seminarus; taip jie netiesiogiai prisideda prie šalies įvaizdžio kūrimo. Deja, ne visada pavyksta pristatyti tik teigiamą įvaizdį. Pavyzdžiui, Pekino universiteto profesorius Kong Qingdao Hong Kongo gyventojus pavadino šunimis. (Jis komentavo vis dažniau kylančius konfliktus tarp Hong Kongo ir žemyninės Kinijos gyventojų).³⁵ Tai akivaizdžiai kertasi su akademinė etika ir verčia abejoti jo profesionalumu, kas parodo, kad net akademinuose sluoksniuose pasitaiko atvejų, kai dėl neprofesionalumo kuriamas neigiamas šalies įvaizdis.

Prie Kinijos viešosios diplomatijos formavimo taip pat prisideda po visą pasaulį išsibarsčiusios įvairios kinų organizacijos bei asociacijos, pradedant tokiomis, kurios inicijuoja įvairius aplinkosaugos projektus, baigiant tokiomis, kurios vienija užsienyje gyvenančius Kinijos

---

³³ Tang, Shui Yan, Zhan, Xue Yong: Political Opportunities, Resource Constraints, and Policy Advocacy of Environmental NGOs in China. JAV Pietų Kalifornijos - Kinijos Institutas. Studija. Rasta: [http://china.usc.edu/\(S\(m5e20j45hz53ocbinsi1vw55\)A\(oM3Jx567zAEkAAAAOGVmYTUyZDUtMTAzMy00M2Q1LWI2ODItYTE1MDIwOWZhOWMztkg28t6qsn9tbvdEYFgWX0YGALQ1\)\)/ShowArticle.aspx?articleID=2548&AspxAutoDetectCookieSupport=1](http://china.usc.edu/(S(m5e20j45hz53ocbinsi1vw55)A(oM3Jx567zAEkAAAAOGVmYTUyZDUtMTAzMy00M2Q1LWI2ODItYTE1MDIwOWZhOWMztkg28t6qsn9tbvdEYFgWX0YGALQ1))/ShowArticle.aspx?articleID=2548&AspxAutoDetectCookieSupport=1) Žiūrėta 2012 04 12

³⁴ University of Oxford: *New Oxford China Centre launched*. Oksfordo universiteto tinklapis. Rasta: http://www.ox.ac.uk/media/news_stories/2008/080514.htm Žiūrėta 2012 04 10

³⁵ Burkitt, Laurie: *Chinese Professor: Hong Kong Residents Are Dogs and Thieves*. The wall Street Journal. China. Rasta: <http://blogs.wsj.com/chinarealtime/2012/01/24/chinese-professor-hong-kong-residents-are-dogs/>

verslininkus. To pavyzdžiu galėtų būti organizacija OCEAN, įkurta Bostone 1999 metais ir besirūpinanti informacijos verslo klausimais mainais tarp Amerikos kinų, amerikiečių bei Kinijos kinų, taip pat ji padeda surasti verslo partnerius, organizuoja verslo seminarus, skatina smulkaus ir vidutinio verslo projektus Amerikos kinų bendruomenėje, o svarbiausia, yra tiltas padedantis komunikuoti Amerikos ir Kinijos verslininkams.³⁶ Savaiame suprantama, kad tokios organizacijos kaip ši, prisideda prie teigiamo Kinijos, kaip palankios verslui šalies, įvaizdžio kūrimo.

Kinijos studentų užsienyje skaičius taip pat sparčiai auga. 2010 metais Kinija tapo daugiausia svetur studijuoti išvykusių studentų turinčia šalimi.³⁷ 2011 metais šis skaičius dar išaugo 19,3 procentų ir beveik pasiekė pusantrą milijono.³⁸ Kinijos studentai dažniausiai renkasi JAV, Didžiąją Britaniją, Australiją, Vokietiją, Kanadą, Singapūrą, Prancūziją ir Rusiją. Kinijoje išsiųsti savo sūnų ar dukrą studijuoti į kitą šalį yra prestižo reikalas. Daugelis net ir vidurinės klasės šeimų atsisako pramogų ar atostogų taupydamos pinigus vaikų studijoms. Norėdami gerai paruošti savo atžalas egzaminams, jie masiškai samdo korepetitorius, moka specialistams, kad šie paruoštų motyvacinius laiškus ar studijų planus, kurie reikalingi stojant į užsienio universitetus.³⁹ Tad nenuostabu, kad daug garsių kinų baigia prestižinius užsienio universitetus⁴⁰ ir tai prisideda prie teigiamo Kinijos, kaip išsilavinusios šalies įvaizdžio kūrimo.

Kinijoje studijuojantys užsieniečiai taip pat sudaro nemažą viešąją Kinijos diplomatiją netiesiogiai vykdančiųjų dalį. 2009 metais į Kiniją studijuoti atvyko 230 tūkst. studentų,⁴¹ 2010 – 260 tūkst.,⁴² deja, 2011 metų duomenis kol kas neskelbiami. 2010 metais Kinijoje studijavo studentai iš 194 skirtingų šalių, jų stipendijoms buvo skirta 121,7 milijono dolerių. Stipendijų skirta

---

³⁶ Overseas Chinese- American Entrepreneurs Association: *About Ocean*. History. Rasta: <http://www.ocean-usa.org/about/> Žiūrėta 2012 04 01

³⁷ Chen, Shirong: *Chinese overseas students 'hit record high'* BBC Rasta: <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-13114577> Žiūrėta 2012 04 02

³⁸ National Population and Family Planning Commission of P.R.China :*339,700 Chinese Choose to Study Abroad in 2011*. Rasta: http://www.nfpfc.gov.cn/data/201202/t20120220_381625.html Žiūrėta 2012 04 01

³⁹ Chen, Jia: *Students go overseas in record numbers*. China Daily. Rasta: http://usa.chinadaily.com.cn/china/2011-04/18/content_12342187.htm Žiūrėta 2012 04 01

⁴⁰ Tsui, Bambi: *Once a Princetonian, Always ...* Princeton university website. The Chinese community. Rasta: <http://www.princeton.edu/~acsspu/chinese/> Žiūrėta 2012 04 03

⁴¹ Zhang, Jue Ying: *International Student Enrollments Exceeded 230,000 in 2009*. Ministry of Education of People Republic of China. Rasta: http://www.moe.gov.cn/publicfiles/business/htmlfiles/moe/moe_2862/201008/97180.html Žiūrėta 2012 04 03

⁴² Wang, Guan Qun: *Number of foreign students in China rise in 2010*. Straipsnis. Xinhua News. Rasta : http://news.xinhuanet.com/english2010/culture/2011-03/04/c_13760778.htm Žiūrėta 2012 04 03

30% daugiau nei ankstesniais metais. Kinijos Švietimo ministerija planuoja, 2020 metais į Kinijos universitetus stojančių užsienio studentų skaičius turėti pasiekti pusę milijono, o Kinija tapti pirmu pasirinkimu užsienio studentams, norintiems studijuoti Azijoje.⁴³ Akivaizdu, kad didėjanti Kinijos svarba pasaulinėje arenoje, dideli šansai gauti stipendiją (dažnai skiriamas ir apgyvendinimas), palyginus su Europa ar JAV, žemesnės pragyvenimo kainos lemia, kad studentai vis dažniau renkasi Kiniją studijoms. Užsienio studentams organizuojami įvairūs renginiai, pažintinės kelionės. Tad normalu, kad „šiltnamio sąlygomis“ gyvenantys studentai susidaro kartais neadekvačiai teigiamą nuomonę apie gyvenimą šalyje, kurią vėliau pristato grįžę į Tėvynę. Bet kuriuo atveju dažniausiai tai yra teigiamas veiksnys Kinijos įvaizdžio politikoje.

Aukštesnis pragyvenimo lygis, didėjančios pajamos šalies viduje taip pat lemia, kad naujieji Kinijos turtuoliai ir vidurinioji klasė vis dažniau gali sau leisti vykti į užsienį keliauti. Vien Prancūzijoje 2010 metais apsilankė 550 tūkst. turistų. Prieš dešimt metų Paryžiuje buvo beveik neįmanoma rasti informacijos ar lankstinukų kinų kalba, tačiau dabar mieste atsirado daugybė nuorodų bei internetinis tinklapis kinų kalba, o kai kuriose salėse Luvre darbuotojai taip pat kalba kiniškai.⁴⁴ Tai turizmo verslui sudaro palankias sąlygas Kinijoje vystytis ir toliau. 2011 metais Kinijos turistų skaičius užsienyje pasiekė 57 milijonus.⁴⁵ Šie turistai stipriai prisideda prie Kinijos kaip turtingos šalies įvaizdžio formavimo, pavyzdžiui, Pasaulio Prabangos Asociacija pranešė, kad vien per šių metų Kinų Naujuosius metus (Pavasario šventę), kinai užsienyje prabangos prekėms išleido 7.2 bilijono dolerių. Per Kinų Naujųjų metų šventes Kinijos pirkėjai sudarė 62% Europos prabangių prekių pirkėjų.⁴⁶ Taigi, akivaizdu, kad Kinijos turtuoliai padeda kurti Kinijos kaip turtingos šalies ženklą.

Taigi, apibendrinant Kinijos viešąją diplomatiją, kurią vykdo privatus sektorius, galima teigti, kad privatus sektorius, nors ir nesąmoningai, tačiau svariai prisideda vykdant Kinijos viešąją diplomatiją ir formuojant jos įvaizdį pasaulio akyse.

---

⁴³ Zhang, Jue Ying: *International Student Enrollments Exceeded 230,000 in 2009*. Ministry of Education of People Republic of China. Rasta: Žiūrėta 2012 04 03

⁴⁴ China travel trends website: *Chinese travelers changing world tourism landscape*. Straipsnis. Rasta: <http://www.chinatraveltrends.com/2011/06/chinese-travelers-changing-world-tourism-landscape/> Žiūrėta 2012 04 01

⁴⁵ The Economic Times: *57 million Chinese tourists set to visit abroad in 2011*. Straipsnis. Rasta: http://articles.economictimes.indiatimes.com/2011-01-11/news/28427853_1_chinese-tourists-inbound-tourists-shoeb-samad Žiūrėta 2012 04 02

⁴⁶ World Luxury Association: *Chinese tourists splurge US\$7.2b overseas for luxuries during the Spring Festival 2012*. Straipsnis. Rasta: http://news.travel168.net/focus_on/20120203/28607.html Žiūrėta 2012 04 04

2.3. Kinijos viešosios diplomatijos sritys

Šiame poskyryje yra tiriamos sritys, kuriomis remiantis yra vykdoma Kinijos viešoji diplomatija. Pirmoje dalyje yra aptariama ekonomika paremta viešoji diplomatija, bei iš to išplaukiančios priežastys dėl ko ją naudoti Kinijos atveju nėra palanku. Po to yra pristatoma Kinijos kultūrinė diplomatija, o paskutiniame poskyryje – viešoji diplomatija paremta darbu su žiniasklaida ir tarptautiniu transliavimu.

2.3.1. Ekonomika paremta diplomatija

Prieš tiriant Kinijos kultūrinę diplomatiją, yra svarbu išsiaiškinti, kodėl Kinijai yra vertinga remtis savo kultūra viešosios diplomatijos vykdymui, o ne, pavyzdžiui, galinga savo šalies ekonomika.

Kaip teigė J.G. Rawnsley remdamasis Joseph Nye, švelnioji valstybės galia susideda iš šalies kultūros patrauklumo, vykdomos politikos ir politinių idėjų, kai valdžia kitų akimis yra matoma, kaip legitimi, tai didina valstybės švelniąją galią. Nepaisant didelės Kinijos ekonomikos sėkmės, Kinija susilaukia daug priekaištų iš tarptautinės bendruomenės. Tai daugiausia lemia autoritarinis režimas, žmogaus teisių nepaisymas, demokratinių institucijų trūkumas, tikėjimo laisvės suvaržymai, Tibeto, Xinjiang ir kt. regionų nepriklausomybės arba bent jau didesnės autonomijos klausimai, Kinijos šeimos planavimo politika. Vis dėl to tai netrukdo Kinijai didinti savo švelniąją galią, viešosios diplomatijos metodais daugiausia eksploatuojant Kinijos ekonomiką ir kultūrą.⁴⁷

Nenuostabu, kad taip vadinamu, Kinijos ekonominės galios augimo modeliu taip žavimasi daugelyje besivystančių šalių, iš esmės tai – rinkos ekonomika plius autoritarinis valdymas. Tokį modelį, sekdamas Kinija taiko ir kai kurios Pietryčių Azijos (pvz.: Vietnamas, Kambodža), Pietų Amerikos valstybės (Venesuelos Prezidentas Hugo Chavez net pavadino Kiniją didžiąja tėvyne) bei kai kurios Afrikos valstybės. Geriausiai šią tendenciją paaiškina Robert Sutter ir Chim Hao Huang straipsnyje „China-Southeast Asia Relations: Military Diplomacy and China's Soft Power“, kuriame jie teigia, kad Kinija gali pasiūlyti alternatyvų Vakarų demokratijoms valdymo modelį, kuris yra veiksmingas ekonomiškai ir akivaizdžiai gali konkuruoti ar net pralenkti vakarietiškoji.⁴⁸ Dar

---

⁴⁷ Rawnsley, Gary, D.: *China Talks Back, Public Diplomacy and Soft Power for the Chinese Century*. Handbook of Public Diplomacy. Sudarytojai: Nancy Snow, Phillip M. Taylor. Routledge, London P. 282-287

⁴⁸ Sutter, R, Huang, C.H., *China-Southeast Asia Relations: Military Diplomacy and China's Soft Power*. Internetinis žurnalas „Comparative Connections“. Rasta: http://csis.org/files/media/isis/pubs/0602qchina_asean.pdf Žiūrėta 2012 04 09

patraukliau šis modelis ima atrodyti nuolatiniu Kinijos skiriamų subsidijų besivystančioms šalims kontekste. Be to, Kinija neturi kolonijinės praeities, kas taip pat yra didelis plusas kolonijinių nuoskaudų negalinčioms pamiršti Trečiojo pasaulio šalims.⁴⁹ Savaimė suprantama, šis modelis yra patrauklus tik autoritarinėms valstybėms. Vakarų šalims Kinijos ekonomikos greitas augimas kelia net tik susižavėjimą, bet ir baugina. Pasaulio lyderiai jaudinasi, kad pralaimi Kinijai rinkas, produkcijos užsakymus bei darbo vietas. Be to, Kinija delsia atverti vidaus rinką užsienio prekėms bei supaprastinti investavimo šalyje taisykles. Dar viena Vakarų šalis neraminanti tendencija yra vis didėjantis prekybos su Kinija deficitas. Taip pat bijomasi, kad su vis labiau augančia Kinijos ekonomine galia išaugs ir Kinijos karinė galia. Kinijos monetarinė politika, kuri yra palanki Kinijos verslininkams ir leidžia išlaikyti žemas produktų kainas ir lengviau konkuruoti užsienio rinkose, taip pat kelia nepasitenkinimą. Nenuostabu, kad JAV Kongrese nuolatos keliami siūlymai imtis ekonominių sankcijų prieš Kinijos monetarinę politiką, tačiau, nenorint kelti įtampos santykiuose su Azijos galiūne, tokių siūlymų svarstymas vis atidedamas.⁵⁰

Didėjantys Kinijos ekonomikos augimo mastai reikalauja didelių energijos bei gamtinių išteklių. Kinija dažnai kaltinama, jog didina savo ekonominę galią laukinės gamtos sąskaita. Šimtai stepių, pievų ir miškų buvo sukultūrinta ir paversta dirbamomis žemėmis ryžiams, ar šiuo metu pelningesnėms kviečių kultūroms auginti. Didžiulė upių tarša galutinai išnaikino kai kurias žuvų rūšis, pavyzdžiui, anksčiau Geltonojoje upėje dažnai aptinkamas eršketas dabar yra tik išskirtiniais atvejais pasitaikantis žvejų laimikis. Tiesą sakant, tarša yra tokia didelė, kad dažnai žvejų tinklai apskritai lieka tušti.⁵¹ Be didelių aplinkosaugos ir oro taršos problemų, Kinijos, kaip pasiekusios didelių ekonominių laimėjimų šalies, įvaizdį taip pat gadina ir socialinių garantijų trūkumas arba netgi jų nebuvimas, prasta sveikatos apsaugos sistema (Pavyzdžiui, SARS, Paukščių gripo, bei keleto kitų pavojingų virusų židiniai buvo Pietų Kinijoje, kur kai kuriose kaimo vietovėse žmonės vis dar gyvena šalia gyvulių ir naminių paukščių).⁵² Taipogi, dalis Kinijos darbininkų dirba vergiškomis sąlygomis už grašius, taip mažindami produkcijos savikainą ir didindami jos konkurencingumą. Nemažai tokių pavyzdžių galima rasti China Labor Watch organizacijos

---

⁴⁹ d'Hooghe, Ingrid : *The Rise of China's Public Diplomacy*. Netherlands Institute of International Relations . P. 15 Rasta:http://www.clingendael.nl/publications/2007/20070700_cdsp_paper_hooghe.pdf Žiūrėta 2012 04 08

⁵⁰ BBC News: *US delays ruling on China currency manipulation*. Straipsnis. Rasta: <http://www.bbc.co.uk/news/business-15318563> Žiūrėta 2012 04 11

⁵¹ BBC Natural History Unit : „Wild China“, dokumentinis filmas, 2007, DVD.

⁵² Medical News Today: *Where did the SARS virus come from?* 2004 Rasta: <http://www.medicalnewstoday.com/releases/7545.php> Žiūrėta 2012 04 09

tinklapyje, pavyzdžiui, Chengdu plieno fabriko darbuotojų streikas sausį kilęs dėl pernelyg mažų atlyginimų. Visa tai kelia pasaulinį pasipiktinimą dėl Kinijos ekonomikos augimo didinimo paminamų žmogaus teisių kaina. Taigi, akivaizdu, kad Kinija nelabai gali pasitikėti ekonomika, kaip viešosios diplomatijos įrankiu, kuris užtikrintai padėtų formuoti teigiamą šalies įvaizdį pasaulyje. Nenuostabu, kad Kinijai daug parankiau šioje situacijoje remtis savo sena, turtinga ir patrauklia tiek Vakarams, tiek besivystančioms šalims kultūra.

2.3.2. Kultūrinė diplomatija

Taigi, vienas didžiausių Kinijos viešosios diplomatijos privalumų yra Kinijos teigiamas kultūros įvaizdis pasaulyje. Tiek senovės, tiek moderni Kinijos kultūra yra patraukli bei įdomi. Jau senovėje svečius iš Vakarų priblokšdavo išskirtinė Kinijos kultūra. Popierius, parakas, šilkas, arbata, porcelianas, kaligrafija bei garsūs filosofai pradedant nenustatyto autoriaus Yi Ching (Pokyčių knyga), baigiant Laozi, Konfucijumi, Mencijumi ir Sun Tzu – visa tai Kinijos kultūros paveldas. Pavyzdžiui, už šilką Vakarų Europos didikai buvo pasiryžę mokėti tiek pat aukso, kiek svėrė pats ritinys, kuniškas porcelianas taip pat buvo labai vertinamas (iki dabar anglų kalboje porcelianas vadinamas *china*). XVII amžiuje Vakarų Europoje, ypač Prancūzijoje paplito *chinoiserie* (Kinijos tematika mene, pvz. porceliano dirbiniuose, dailėje, interjere). Visa tai galima laikyti pirmaisiais Kinijos kultūrinės diplomatijos žingsniais.

Po Kinijos komunistų partijos atėjimo į valdžią, šalis kultūrinę diplomatiją po truputį pradėjo vystyti, kai 1971 metais pakvietė JAV stalo teniso rinktinę dalyvauti varžybose Kinijoje. Dabar ši įvykį įprasta vadinti stalo teniso diplomatija (ping - pong diplomacy). Po jos sekė pandų diplomatija – tuometinis Kinijos lyderis Mao Zedong ėmė dovanoti pandas pasaulio zoologijos sodams, pristatydamas jas kaip Kinijos geros valios ambasadores. Tiesa, pirmąkart tokį žingsnį žengė imperatorė Wu Zetian (624-705) padovanodama pandų porą Japonijos karališkiesiems rūmams.⁵³ Nors dabar dėl pandų išnykimo grėsmės jos nebėra dovanojamos, bet vis dėlto jos yra dažnai skolinamos užsienio zoologijos sodams. Taigi matyti, kad Kinija nuo seno naudojosi savo kultūros atributais kultūrinės diplomatijos vykdymui.

---

⁵³ Rawnsley, Gary, D.: *China Talks Back, Public Diplomacy and Soft Power for the Chinese Century*. Handbook of Public Diplomacy. Sudarytojai: Nancy Snow, Phillip M. Taylor. Routledge, London P. 285

Kinijos atsakingosios institucijos ir dabar plačiai naudojasi Kinijos kultūros populiarumu teigiamam Kinijos įvaizdžiui pasaulyje kurti. Tai padeda vystyti turizmą, tarptautinius santykius. Dažniausiai yra naudojama kinų kalba, tradicinė Kinijos virtuvė, menas bei akupunktūra. Taip pat pasaulyje yra plačiai žinomi su Kinija asociatyvūs tradicinės kultūros simboliai: drakonai, kiniškos valgymo lazdelės arba tradicinės kinų operos kaukės.

Kita gerai eksportuojama Kinijos kultūros „prekė“ yra Kinijos akrobatų trupių ir Šaolinio Kung Fu meistrų pasirodymai rengiami didžiausiose pasaulio scenose bei pritraukiantys gausybę žiūrovų.

Adaptuota kiniška virtuvė (nors Kinijos viduje tokios sąvokos kaip „kiniška virtuvė“ nėra) taip pat pasaulyje žinoma kaip viena mėgstamiausių ir taip pat puikiai populiarina Kiniją.

Visi aukščiau paminėti pavyzdžiai remiasi šio darbo teorinėje dalyje minimais kultūriniais elementais, kurie šiuo atveju yra priskiriami prie S. Anholt išskirtų viešų prekės ženklų grupės⁵⁴. Jais naudojamosi pristatant Kinijoje simbolinėmis galimas laikyti prekes ar meną užsienio rinkoms. Tuo pačiu galima teigti, kad ne tik kultūros elementai naudojami versle ar mene populiarina Kinija, tačiau, iš kitos pusės, būtent šių elementų kilmės šalis lemia, kad jie yra populiarūs ir išskirtiniai.

Vienas iš geriausių tradicinės ir modernios kiniškos kultūros sintezės pavyzdžių yra prabangius drabužius kuriantys mados namai „Shanghai Tang“. Jų kolekcijose dominuoja kiniškų tradicinių drabužių detalės, raštai, *qipao* siluetas, naudojama daug šilko. „Shanghai Tang“ salonai atidaryti Niujorke, Londone, Maskvoje, Dubajuje ir kitur, populiarumu jie vežasi „Chanel“, „LV“ bei kitus garsius mados namus. Kaip teigia „Shanghai Tang“ kūrybos direktorė Joanne Ooi, pardavimai JAV kasmet išauga perpus. „Mūsų tikslas yra tapti modernaus kiniško stiliaus ambasadoriais“ - priduria ji. Pati kūrybos direktorė identifikuoja savo kompanija kaip Kinijos švelniosios galios įrankį, bei teigia, kas sezoną pristatomose drabužių kolekcijose atsispindi vis kitas Kinijos istorijos laikotarpis ar etninė grupė. Ji pripažįsta kompaniją turint ir švietėjiškų tikslų.⁵⁵ Tai atspindi N. Papadopoulos ženklodaros kūrimo strategiją, kai ypač yra pabrėžiama produkto kilmė, kai kilmės įvaizdis yra labai stiprus ir tai padeda parduoti produktą.⁵⁶

---

⁵⁴ Anholt, Simon(1998): *Nation brands of the twenty first century*. The Journal of brand management. Vol 5, No.6, P. 397 Rasta: http://www.simonanholt.com/?gclid=CPmzupzM-ZYCFSjIXgod_i0mCw. Žiūrėta: 2008 11 15

⁵⁵ Reena, Jana: *China goes luxury*. Bloomberg Businessweek. Rasta: http://www.businessweek.com/innovate/content/nov2005/id20051130_575911.htm Žiūrėta 2012 04 01

⁵⁶ Papadopoulos, Nicolas (2004): *Place branding: Evolution, meaning and implications*. Place Branding, journal Vol. 1, 1, 36–49 Henry Stewart Publications P. 37

Ne ką mažiau populiarūs ir naujosios kartos Kinijos rašytojai, menininkai, režisieriai bei aktoriai, kurie sujungia kiniškas tradicijas ir moderniąją kultūrą. To pavyzdžiais galėtų būti tarptautinius apdovanojimus pelnę filmai „Sėlinantis tigras, tūnantis drakonas“ bei „Didvyris“, garsios kinų aktorės Gong Li bei Zhang Ziyi. Garsūs savo kūrybiškumu bei talentingi Kinijos kompozitoriai (Lang Lang ir Tan Dun) taip pat prisideda prie teigiamo šalies įvaizdžio formavimo. 2000 metais Kinijos rašytojas Gao Xingjian buvo pirmasis kinas laimėjęs Nobelio Literatūros premiją. Tapytojai Fang Lijun ir Zhang Xiaogang yra kviečiami į parodas garsiausiose pasaulio muziejuose.⁵⁷ Iš šio pavyzdžio matyti, kad Kinijos menininkai atlieka šio darbo teorinėje dalyje išskiriamas tokias kultūrinės diplomatijos funkcijas, kaip šalies vertybių atskleidimas, platformos individualiems kontaktams kūrimas, ryšių su jaunimu užmezgimas, jiems prieinama kalba.

2.3.3. Darbas su žiniasklaida ir tarptautinis transliavimas

Kita svarbi Kinijos „kultūros eksporto prekė“ yra sportas. Aukšti Kinijos sporto pasiekimai, nuolat žiniasklaidoje pasirodančios senyvų kinų šokančių drauge, ar parkuose grupėmis užsiimančių taiči nuotraukos, krepšinio virtuožas Yao Ming – visa tai kuria Kinijos, kaip sportui atsidavusios šalies įvaizdį.

Taip pat negalima pamiršti 2008 metų Pekino Olimpinių žaidynių. Kinijos Vyriausybė jų metu siekė kaip įmanoma geriau pristatyti šalį pasauliui, tad šis pavyzdys bus pristatytas plačiau. Tam Kinija turėjo gerą progą, nes Olimpinių žaidynių laikotarpiu į Pekiną atvyko apie 2,6 tūkst. žurnalistų. Kinija ilgai ir aktyviai siekė, kad Tarptautinis Olimpinis komitetas leistų surengti Olimpines vasaros žaidynes Pekine. Ilgas TOK dvejonės dėl Olimpinių žaidynių surengimo Pekine lėmė ne abejonės dėl Kinijos finansinio pajėgumo jas rengti (tai yra pagrindinis kriterijus renkant Olimpinių žaidynių rengėją), bet politinės priežastys, o tiksliau – Tibeto okupacija. Ta pati Tibeto problema yra ir neigiamo Kinijos įvaizdžio pasaulyje pagrindas. Visame pasaulyje yra žmonių, kurie garsiai pasisako už Tibeto laisvę. Pavyzdžiui, Lietuvoje prie Kinijos ambasados nuolat yra organizuojami piketai už Tibeto laisvę. Taigi, surengti Olimpines žaidynes Pekine Kinijai buvo svarbu norint pataisyti pašlijusį savo įvaizdį pasaulio akyse, bei tam, kad perduotų pasauliui žinia – Kinijos galia auga.

---

⁵⁷ d'Hooghe, Ingrid : *The Rise of China's Public Diplomacy*. Netherlands Institute of International Relations. P. 16
Rasta:http://www.clingendael.nl/publications/2007/20070700_cdsp_paper_hooghe.pdf Žiūrėta 2012 03 30

Prieš Olimpines žaidynes, Kinija buvo paskelbusi, kad žurnalistų teisės Olimpinių žaidynių metu nebus ribojamos, tokia buvo ir viena TOK sąlygų. Tačiau, Olimpinių žaidynių metu žurnalistai negalėjo laisvai apšviesti įvykių Tibete, nors tai anksčiau jiems ir buvo pažadėta. Taigi, Kinijos valdžia žadėjo net tai, kas paprastai Kinijoje yra draudžiama, kad galėtų per Olimpines žaidynes vykdyti įvaizdžio politiką. Kinija bet kokia kaina norėjo užgniaužti neigiamos informacijos plitimą apie įvykius Tibete. Tačiau tai nebuvo sėkmingai įvykdyta ir žiniasklaidoje vėl pasirodė neigiamų pranešimų Kinijos atžvilgiu. Akivaizdu, kad buvo vykdoma viešoji diplomatija, nes viešąją diplomatiją, kaip šiame darbe minėta anksčiau, vykdo viešasis sektorius, be to, buvo siekiama konkrečių valstybinių tikslų.

Prieš Olimpiadą buvo stengiamasi pagerinti šalies įvaizdį iš vidaus. Kinijos valdžia prieš Olimpines žaidynes nugriovė Pekino centre įsikūrusius lūšnynus. Vietoj senųjų statinių iškilo stadionai ir aikštės. Nors dalis kinų tai vertina kaip teigiamą pokytį, vis dėlto dauguma žmonių, gyvenusių lūšnynuose, liko benamiai. Buvo rengiami piketai, tačiau žmonės greitai buvo išvaikyti.

Kinijos valdžia prieš Olimpines žaidynes žmones ėmėsi mokyti ir etiketo. Buvo išleista brošiūra, kurioje draudžiama gatvėje vilkėti pižamas, dėvėti ryškius arba turinčius daugiau nei tris spalvas drabužius, taip pat baltas kojines derinti prie juodų batų, ar sveikinantis spausti ranką ilgiau nei tris sekundes. Brošiūroje taip pat mokoma neklausinėti užsieniečių apie jų pajamas, tikėjimą, vedybinį statusą, politines pažiūras bei amžių. Brošiūroje netgi yra nurodymų, kokioje pozicijoje stovint laikyti kojas. Etiketo kursai buvo dėstomi mokyklose, universitetuose ir valstybinėse įstaigose. Kaip teigė Pagrindinės dvasinės civilizacijos kūrimo komisijos atstovė Zheng Mojie, žmonės net autobusų stotelėse, kurių Pekine daugiau nei tūkstantis, rikiuojasi į tvarkingas eiles ir tai jau tampa pekiniečių įpročiu.⁵⁸

Šie du pavyzdžiai parodo, kad Kinijos valdžia stengėsi sukurti teigiamą Pekino ir pekiniečių įvaizdį. Tačiau galima pastebėti tam tikrą viešosios diplomatijos neveiksmingumą, nes informacija apie dalinamas brošiūras ir griaunamus lūšnynus būsimus Pekino svečius pasiekė anksčiau, nei jie ten nuvyko, ir tai kūrė ne tik teigiamą įvaizdį, bet ir kėlė tam tikrą pašaipą. Antras dalykas – pasaulis neišvydo galutinio rezultato, kas leistų susidaryti teigiamą įvaizdį apie Kiniją, bet per

---

⁵⁸ McGinty, Stephen: *People of Beijing told what not to wear*. (2008) Rasta: <http://business.scotsman.com/latestnews/People-of-Beijing-told-what.4347779.jp> Žiūrėta: 2008 11 29

žiniasklaidą sužinojo, kokiais būdais jis pasiektas, o tai lėmė iš dalies atvirkštinį efektą – neigiamo įvaizdžio formavimą. Pirmuoju atveju, Kinijos valdžia pademonstravo savo totalitarizmą ir nehumaniškumą, lengva ranka dėl savo tikslų išvarydama žmones iš jų namų, antruoju atveju – pažemino ir sumenkino savo gyventojus platindama jiems „teisingo elgesio“ brošiūrėles.

Reikia pripažinti, kad vis dėlto Pekino Olimpiada buvo įspūdinga, milžiniškos sumos buvo išleistos Olimpinių žaidynių atidarymui ir uždarymui, pasaulis buvo priblokštas Pekino Olimpinių žaidynių pompastikos ir mastų. Tai rodo, kad dalį valstybės įvaizdžio politikos tikslų Kinijai pavyko pasiekti, ji taikliai parodė savo galią ir finansinį pajėgumą per Olimpinių žaidynių didybę, ir puikų pasiruošimą joms.

Kinijos valdžia pasitelkė ir kultūrinę diplomatiją savo vertybėms skleisti. Pekino Olimpinių žaidynių simboliais tapo keturi Kinijos nacionaliniai gyvūnai (žuvis, žvirblis, Tibeto antilopė, panda) ir ugnis, simbolizuojanti Olimpinių žaidynių fakelą. Simboliai esą neša draugystės ir taikos žinią visam pasauliui. Kinijos kultūra yra daugiasluoksnė, šie simboliai taip pat turi daug reikšmių. Sudėjus simbolių vardus į vieną sakinį, gaunamas pasveikinimas kinų kalba atvykus į Pekiną. Kiekvienas simbolis simbolizuoja ir vieną iš Kinijos regionų, ir tam tikrą tradicinį palinkėjimą,⁵⁹ bei, reikia pastebėti, kad prie Kinijos regionų nepamirštas pridėti ir Tibetas, akcentuojant jį kaip suverenią Kinijos dalį. Taigi, šis Olimpinių žaidynių aspektas parodo sėkmingą kultūrinės diplomatijos taikymą.

Kita svarbi kultūrinės diplomatijos vykdymo priemonė yra Kinijos kosminė programa. Po Rusijos ir JAV Kinija yra trečioji šalis, gebanti su savo technika nusiųsti žmones į orbitą ir garantuoti saugų jų išėjimą į atvirą kosmosą. Kinija siekia per kelerius metus pastatyti savo kosminę stotį. Kaip pavyzdį galima paminėti pirmą Kinijos astronautą (kiniškai vadinamą „taikonaut“) išėjimą į atvirą kosmosą. Šis skrydis įvyko 2011 metų rugsėjį. Atvirame kosmose taikonautai vykdė eksperimentus, kurie yra ypač svarbūs ir tiesiogiai susiję su Kinijos siekiu per sekančius kelis metus pastatyti kosminę stotį. Kokie konkrečiai eksperimentai buvo vykdomi nebuvo skelbiama. Į atvirą kosmosą pusei valandos buvo išėjęs tik vienas taikonautas iš trijų skridusių. Tačiau įvykis buvo pompastiškai pristatomas visame pasaulyje, per televiziją buvo rodomi vaizdai, kaip Kinijos taikonautas išskleidė Kinijos vėliavą ir pasveikino savo tautą ir žmones visame pasaulyje. Beje, šis

---

⁵⁹ Oficialus 2008 Pekino olimpinių žaidynių tinklapis. Rasta : <http://en.beijing2008.cn/spirit/beijing2008/graphic/n214068254.shtml>. Žiūrėta: 2008 11 29

įvykis buvo transliuojamas tiesiogiai visoje Kinijoje. Kinijos naujienų agentūros rašė viską, kas tik įmanoma apie taikonautus ir jų misiją. Buvo aprašomos visos su skrydžiu susijusios smulkmenos: koks konkrečiai bus jų racionas, kiek per dieną maisto jie galės suvartoti, netgi buvo aprašyti sienų apmušalų ir baldų spalvos visame erdvėlaivio modulyje.

Pasitikti po skrydžio į Pekiną sugrįžusių taikonautų jau dieną prieš susirinko minios žmonių, nešini būgnais trimitais, gėlėmis ir balionais. Jų grįžimas taip pat buvo transliuojamas tiesiogiai, mieste transporto padaugėjo 42%. Žodžiu, tai buvo nacionalinė šventė, o per TV skambėjo tokie vertinimai, kaip trijų taikonautų buvimas erdvėlaivyje ir vieno iš jų išsilaipinimas kosmose yra „didelis išbandymas“. „Tai – didelis technologinis šuolis bei didelė rizika” ir t.t. Buvo visais įmanomais būdais stengiamasi parodyti šalies didybę, bei pademonstruoti Kinijos technologinius pasiekimus užsieniui. Taigi, Kinija kosmine programa ne tik siekia įgyvendinti savo kosminius tikslus, bet ir nori parodyti pasauliui savo augančią galybę.

Kaip galima matyti iš anksčiau pateiktų Olimpinių žaidynių ir Kinijos kosminės programos pavyzdžių, kultūrinei diplomatijai vykdyti Kinija dažniausiai pasitelkia žiniasklaidą. Nuo seno veikia Kinijos radijas „China Radio International”, o neseniai veiklą pradėjęs radijo „radio86” laidų apie Kiniją galima klausytis net ir lietuvių kalba. 2000 metais buvo įsteigta CCTV9 televizija – vienintelis Kinijos kanalas transliuojantis anglų kalba. 2004 metais veiklą pradėjo CCTV E (ispanų kalba) ir CCTV F (prancūzų kalba). Visi šie kanalai daugiausia transliuoja laidas apie Kinijos kultūrą, verslą, turizmą, netgi veda kinų kalbos pamokėles.⁶⁰ Tiesa, dabar kultūrinei diplomatijai vykdyti vis dažniau pasitelkiamas internetas. Internetinių tinklapių skaičių rašančių apie Kinijos kultūrą, maistą, aktualijas neįmanoma suskaičiuoti, jų gausą lemia ir tai, kad šalies valdžia skiria didelį finansavimą organizacijoms populiarinančioms Kinijos kultūrą. Tokių tinklapių pavyzdžiais galėtų būti ir <http://www.cultural-china.com> arba Kiniją, jos kultūrą, istoriją ir aktualijas lietuvių kalba pristatanti svetainė: <http://lt.radio86.com>. Visi šie pavyzdžiai siejasi su šio darbo teorinėje dalyje (p.20) minimu R. Hoffman teiginiu, kultūrinės diplomatijos dalis yra ir viešoji diplomatija vykdoma per žiniasklaidą.

Antroje šio skyriaus dalyje pateikiami valstybinio sektoriaus inicijuojami kultūrinės diplomatijos pavyzdžiai parodo, kad nors, kaip teigia šio darbo teorinėje dalyje cituojama J.C.E. Gienow-Hecht, tiriant kultūrinę diplomatiją yra sunku nustatyti vyriausybės sektoriaus

---

⁶⁰ Rawnsley, Gary, D.: *China Talks Back, Public Diplomacy and Soft Power for the Chinese Century*. Handbook of Public Diplomacy. Sudarytojai: Nancy Snow, Phillip M. Taylor. Routledge, London P. 286

įsitraukimo lygį, Kinijos atveju akivaizdu, kad viešasis sektorius griežtai kontroliuoja savo inicijuojamas kultūrinės diplomatijos veiklas.

Taigi, apibendrinant visus Kinijos kultūrinės diplomatijos veikimo būdus ir priemones, galime pastebėti, kad, nors kultūrinė diplomatija yra laikoma viešosios diplomatijos instrumentu, realiai ji taip pat turi ir šiek tiek šalies ženklo daros elementų. Taipogi, pasitvirtina teorinėje šio darbo dalyje minimas principas, kad kultūrinė diplomatija gali būti vykdoma keliais lygmenimis: nors Kinija yra valdoma autoritarinio režimo, ne visos šalies viešosios diplomatijos bei jos populiarinimo iniciatyvos kyla iš valstybinio sektoriaus, lygiagrečiai kai kurios veiksmingos iniciatyvos kyla iš privataus sektoriaus. Abu šie sektoriai savo tikslams pasiekti naudoja tradicinius Kinijos kultūros atributus ir elementus. Tuo pačiu galima teigti, kad ne tik kultūros elementai naudojami versle ar mene populiarina Kiniją, tačiau, iš kitos pusės, būtent šių elementų kilmės šalis lemia, kad jie yra populiarūs ir išskirtiniai.

3. Konfucijaus institutų atvejo studija

Pirmame poskyryje pirmiausia bus atskleidžiamas ekspertų požiūris į Konfucijaus institutus priimančiose šalyse. Bus analizuojami straipsniai žiniasklaidoje ir atitinkamų asmenų pasisakymai Konfucijaus instituto įkūrimo jų universitete klausimu. Antrame poskyryje analizuojami Konfucijaus institutų tinklapyje pateikiami oficialūs dokumentai: Konfucijaus institutų statutas, veikla ir tikslai, trečiajame poskyryje pateikiama 2008, 2009 ir 2010 metų Konfucijaus institutų veiklos ataskaitų analizė.

Norint ištirti Kinijos kultūrinę diplomatiją, buvo pasirinktas Kinijos Konfucijaus institutų atvejis, todėl, kad:

➤ Konfucijaus institutai yra institucija, kuri galimai vykdo kultūrinę diplomatiją. (Tai bus bandoma išsiaiškinti)

➤ Konfucijaus institutai yra Kinijos valdžios organizacija, tad tiriant jų veiklą galima atskleisti valdžios vykdomos kultūrinės diplomatijos gaires.

➤ Konfucijaus institutai yra viena iš nedaugelio Kinijos institucijų, skelbianti savo veiklos ataskaitas, bei kitus tyrimui reikalingus duomenis. (Gauti ekspertų interviu, ar kitokių viešai neskelbiamų duomenų dėl šalies specifikos praktiškai yra neįmanoma, arba reikalingi labai geri ryšiai (关系 [guānxi]) ir autorizacija iš aukščiau.

➤ Iš kalbą studijuoti pasirinkusių studentų skaičiaus galima spręsti, kiek populiaru yra kinų kalba, vis dėlto studijos Konfucijaus institute yra mokamos, kalba yra sunki ir jai išmokti reikia ne vienerių metų, tad tad žmonių, pasirinkusių studijuoti kinų kalbą, skaičius, neginčijamai gali būti kultūrinės diplomatijos rodikliu.

3.1. Požiūris į Konfucijaus institutus priimančiose šalyse

Nuo pat pirmųjų Konfucijaus institutų įkūrimo 2004 metas, jie buvo vertinami gana kontraversiškai. Daug ką pasako ir Kinijos Liaudies Respublikos komunistų partijos propagandos vado Li Changchun pareiškimas apie Konfucijaus institutus kaip „svarbią Kinijos užsienyje

vykdomos propagandos dalį”⁶¹ Daugiausia neigiamų atsiliepimų sulaukia tai, kad Konfucijaus institutai palaiko glaudžius santykius su Kinijos Komunistų partija. Tai, savaime suprantama, kelia įtarimus apie galimą grėsmę priimančiųjų universitetų akademinėi laisvei. Taip pat yra bijomasi šnipinėjimo pramonės ir kariniame sektoriuose, nuogaustaujama dėl galimo duomenų rinkimo apie priimančioje šalyje studijuojančių Kinijos studentų veiklą. Kita Konfucijaus institutų kritika nukreipta prieš Kinijos Vyriausybės galimus bandymus skleisti bei skatinti savo požiūrį į tam tikras aktualijas, pavyzdžiui, Tibeto ir Taivano problemas. Todėl nenuostabu, kad kai kurie garsūs pasaulio universitetai atsisakė bendradarbiauti su Konfucijaus institutais.

Temos, kurios yra laikomos tabu Konfucijaus institutuose yra susijusios su Tibeto ir Taivano problemomis bei Falun Gong judėjimu, o akademinėje bendruomenėje, kaip teigia Anna-Marie Brady, knygos „China’s Thought Managment” autorė bei Kenteberio universiteto asocijuota profesorė, „negali būti jokių uždraustų temų.”⁶²

Daugumos universitetų, kuriuose įsteigiamas Konfucijaus institutas, bendruomenė teigiamai atsiliepia apie įsteigtą Konfucijaus instituto padalinį, o universitetų vadovai džiaugiasi galėdami atidaryti Konfucijaus institutą. Pavyzdžiui, Anthony Rock, Arizonos universiteto viceprezidentas ryšiams su užsieniu sakė, kad studentai bus pasiruošę priimti globalius iššūkius ir galimybes, kurios jų laukia, taip pat jie galės pasiruošti tapti atsakingais pasaulio piliečiais.⁶³ Dar vienas pavyzdys – Norvegijos miesto meras P. Friele šiltai pasveikino Konfucijaus instituto įkūrimą, jis sakė, kad tai svarbiausias įvykis per Kinijos ir Norvegijos bendradarbiavimą švietimo srityje, kuris vaidins svarbų vaidmenį plečiant tarpusavio bendradarbiavimą ir supratimą tarp dviejų šalių ir jų žmonių.⁶⁴ Tokie ir panašūs pareiškimai pasirodo laikraščiuose, kai kurioje nors šalyje įkuriamas pirmasis Konfucijaus institutas, dažniausiai nėra jokių neigiamų vertinimų ar abejonių. Galbūt, Konfucijaus institutų veikla nekelia klausimų, o galbūt, atsakingi pareigūnai bijo jas viešai reikšti. Pavyzdžiui, kaip sakė, Naujosios Zelandijos Ministrė pirmininkė Helen Clark: „XXI amžiuje mes žavimės neįtikėtinu Kinijos augimu ir šis dramatiškas augimas yra nevaldomas. Naujoji Zelandija gali iš to

---

⁶¹ Redden, Elizabeth: *Debate over Chinese-funded institutes at American universities*. „Inside Higher Education” internetinis laikraštis. Rasta: <http://www.insidehighered.com/news/2012/01/04/debate-over-chinese-funded-institutes-american-universities> Žiūrėta: 2011 10 30 Žiūrėta: 2012 02 28

⁶² Ibid. Žiūrėta: 2012 03 01

⁶³ JAV Arizonos valstijos universiteto tinklapis: *ASU partners with China’s Sichuan University to establish Confucius Institute in Tempe*. Rasta: <http://asunews.asu.edu/node/246> Žiūrėta 2009 04 05

⁶⁴ Kinijos Liaudies Respublikos ambasados Norvegijoje tinklapis: *The First Confucius Institute Established in Norway* Rasta: <http://www.fmprc.gov.cn/ce/ceno/eng/jy/t358664.htm> Žiūrėta 2009 04 06

išlošti, tačiau gali ir daug pralošti“.⁶⁵ Taigi, manau, kad dauguma oficialų pareigūnų nenori kalbėti apie neigiamas Konfucijaus instituto įkūrimo puses, bijodami pakenkti savo šaliai. Būtent dėl šių priežasčių nėra daug objektyvios informacijos apie Konfucijaus institutus, o, jei ir yra atliekami moksliniai tyrimai, jie nėra viešai skelbiami.

Tiesa, yra ir išimčių, pavyzdžiui, atidarant Konfucijaus institutą prie Vebsterio universiteto, esančio Ajovos valstijoje, JAV, pasigirdo ir ne įprastinių nuomonių. Vebsterio universiteto profesorius adjunktas tarptautiniams ryšiams Jih-Un Kim teigė, kad remia Konfucijaus instituto atidarymą Vebsterio universitete, bet sutiko, kad studentai susidurs su Kinijos švelniąja galia, nes bus piešiamas pozityvus Kinijos portretas. Jis pabrėžė, kad šiais laikais švelnioji galia yra žymiai reikšmingesnė už kietąją galią (karinę galią), kadangi karinės galios perspektyvumas ir efektyvumas mažta.⁶⁶ Dėl šių priežasčių, Kinija susikoncentravo ties švelniosios galios vystymu – tokiu būdu galima įtikinti šalis elgtis pagal jos valią jų pačių noru. Taigi, per kalbos mokymo procesą kinai gali skleisti pozityvų savo šalies įvaizdį.

Tačiau neigiamas požiūris dėl Kinijos vykdomos kultūrinės įtakos nėra vienintelė problema liečianti Kinijos Konfucijaus institutus. Nemažą susirūpinimą kelia ir žmogaus teisių padėtis Kinijoje. Pavyzdžiui, universitetui, kuris pabrėžia bei deklaruoja remiantis žmogaus teises, būtų sunku suderinti šias nuostatas bei Konfucijaus instituto steigimą.

Iš kitos pusės, steigiant Konfucijaus institutus skatinami švietimo mainai, daug jaunų žmonių iš demokratiškų šalių išvyksta į Kiniją pagal mainų programas ir taip netiesiogiai stiprina žmogaus teises Kinijoje. Taip mano ir profesorius, buvęs Misūrio gubernatorius Bob Holden, diplomuotas žmogaus teisių srityje: „Geriausias būdas daryti įtaką visuomenei – bendrauti su ja, kad būtų galima suprasti kokia ji yra, ir iš kur kilusi, ir tai, gali padėti daryti jai įtaką.“⁶⁷

Tačiau, kai kada vertinimai Konfucijaus institutų atžvilgiu yra ir ypač griežti. Pavyzdžiui, Jocelyn Chey, profesorė ir buvusi diplomatė, Konfucijaus institutus laiko Kinijos Komunistų partijos propagandos mašinomis ir teigia, kad jie negali būti lyginami su Getės Institutu arba

---

⁶⁵ Oficialus Naujosios Zelandijos Vyriausybės tinklapis. Rasta: <http://www.beehive.govt.nz/node/25416> Žiūrėta 2009 04 07

⁶⁶ King, Amanda: *Confucius Institute to bring Chinese culture, language*, „The Journal“. P.1 Rasta: <http://media.www.webjournal.com/media/storage/paper245/news/2007/12/06/News/Confucius.Institute.To.Bring.Chinese.Culture.Language-3134337.shtml> Žiūrėta 2009 04 07

⁶⁷ Ibid. P.2 Žiūrėta 2009 04 07

Prancūzijos Aljansu. Iš tikrųjų, jei universiteto teritorijoje yra padalinys, smarkiai įtakojamas užsienio šalies valdžios, tokio universiteto dėstytojams žymiai sunkiau išlaikyti nepriklausomybę. Taip pat ji pridūrė, kad, jei Konfucijaus institutas vis dėlto yra kuriamas, geriau, kad jis būtų steigiamas toliau nuo pagrindinių universiteto pastatų, pavyzdžiui tam tikruose Azijos padaliniuose, taip būtų sudaromos mažesnės galimybės daryti įtaką universiteto bendruomenei.⁶⁸

Dar aštresnę kritiką Konfucijaus institutų atžvilgiu išreiškė Kanados Saugumo žvalgybos tarnyba, paviešinusi raportą apie Konfucijaus instituto veiklą. Raporte teigiama, kad naudodamasi Konfucijaus vardu, Kinija siekia dominavimo pasaulyje. Kitais žodžiais tariant, naudodamasi Konfucijaus institutais, Kinija nori pasiekti, kad kuo daugiau žmonių pozityviai vertintų bei žavėtųsi Kinija. Tai pat pranešime teigiama, kad Kanados specialiosios tarnybos atidžiai stebi kinų veiksmus. Kinija, savaime suprantama, neigia kaltinimus, esą ji vagianti Kanados karines ir pramonės technologijas. Šiame pranešime, kaip ir ankstesniuose šaltiniuose, užsimenama, jog Kinija naudoja švelniąją galią. Robin Yates, Monrealio McGill universiteto Rytų Azijos studijų profesorius, teigia, kad taip Kinija stengiasi pasivyti Taivanį, Pietų Korėją ir Japoniją, kurios bent jau anksčiau agresyviau nei ji naudodavo švelniąją galią Vakarų valstybėse.⁶⁹

Taigi, reikia pripažinti, kad Konfucijaus institutai yra kritikuojami tiek mokslininkų, tiek žmogaus teisių gynėjų, kurie Konfucijaus institutus vertina kaip įrankį, didinantį Kinijos švelniąją galią bei kultūrinę įtaką, arba net skirtą skleisti propagandą.

Tačiau, Kinija visus šiuos kaltinimus griežtai neigia – Kinija esą visiškai nesiekia eksportuoti savo vertybių per Konfucijaus institutus. Konfucijaus institutų Tarybos pirmininkė Xu Lin teigė, kad užsienio spaudos pranešimai, kurie teigia, kad Konfucijaus institutų pagrindinė užduotis yra kultūros skleidimas, yra nepagrįsti. Ji pabrėžė, kad Kinija nevertė ir nevers priimti jos vertybių, pridurdama, kad Konfucianizmas pabrėžia taiką ir harmoniją bei toleranciją skirtingoms kultūroms. Ji taip pat sakė, kad Konfucijaus institutų tikslas – kad užsieniečiai pažintų tikrąją, o ne idealią Kiniją.⁷⁰

---

⁶⁸ Lane, Bernard: *Confucius deal close despite concerns*, The Australian. Rasta: <http://www.theaustralian.news.com.au/story/0,25197,22284825-12332,00.html> Žiūrėta 2009 04 09

⁶⁹ The Monitor: CSIS say: *Confucius part of Chinese bid to win over western hearts*. Rasta: <http://www.themonitor.ca/article-cp69319033-CSIS-say-Confucius-part-of-Chinese-bid-to-win-over-western-hearts.html> Žiūrėta 2009 04 11

⁷⁰China View: *Confucius Institutes not for exporting China values, official says*. Rasta: http://news.xinhuanet.com/english/2009-04/19/content_11214687.htm Žiūrėta 2009 04 12

Iš kitos pusės, Kinija pernelyg didžiudamasi Konfucijaus institutų bei kalbos plėtros tempais pati sau pakenkia. Pavyzdžiui, Niujorke įsikūrusio Kinijos instituto viceprezidentė Nancy Jervis teigė, kad kai kurie tėvai dirbantys brokeriais Wall Street'e, specialiai savo vaikams samdo kines aukles, kad vaikai išmoktų kiniškai. Ji pridūrė, kad tai lemia greitas Kinijos ekonomikos augimas, be to, artimiausiais metais JAV papildomai prireiks penkių tūkstančių kinų kalbos mokytojų.⁷¹ Nors 2009 metais Konfucijaus institutų atstovai teigė, kad iki 2010 metų bus įkurta 500 Konfucijaus institutų⁷², o naujienų agentūra Xinhua pranešė, kad iki 2010 metų šimtas milijonų užsieniečių visame pasaulyje kalbės kinų kalba,⁷³ dabartiniais duomenimis 2011 metų rugpjūčio mėnesį Konfucijaus institutų skaičius pasiekė 353, o Konfucijaus klasių – 473 (Konfucijaus klasės tai kinų kalbos programa skirta vidurinėms mokykloms).⁷⁴ Tokie pranešimai verčia abejoti Kinijos teiginiais, esą ji nesiekia didinti savo dominavimo pasaulyje, be to, kai kuriuos ekspertus tokiais pranešimais netgi nuteikia priešišškai.

Bet kuriuo atveju akivaizdu, kad Kinijos užmojai platus, o tikslai globalūs, užtenka prisiminti Konfucijaus institutų prekės ženklą. (Priedas Nr. 1.) Vieniems jis primena taiką nešantį balandį, kitiems ranką, norinčią paimti pasaulį.

Iš pateikiamų pavyzdžių ir ekspertų vertinimų analizės matyti, kad kai kurie ekspertai Konfucijaus institutus kaltina turint per daug įtakos universitetų partnerių veiklai, jų ir valstybės šnipinėjimu ir kitais su akademinė veikla nieko bendro neturinčiais veiksmais ir laiko Konfucijaus institutus Kinijos komunistų partijos propagandos įrankiu.

3. 2. Konfucijaus instituto oficialių dokumentų analizė

---

⁷¹ People Daily : *Confucius Institutes expanding worldwide*. Rasta: http://english.peopledaily.com.cn/200607/07/eng20060707_280843.html Žiūrėta 2009 04 12

⁷² Zhang, Yaqun: *Characteristics of the University Culture: National and International*. Xiamen University, Social Sciences, 2008 Nr.4. Rasta: [http://info.smf.ktu.lt/Edukin/zurnalas/archive/pdf/2008%204%20\(62\)/3%20Zhang%20Yaqun.pdf](http://info.smf.ktu.lt/Edukin/zurnalas/archive/pdf/2008%204%20(62)/3%20Zhang%20Yaqun.pdf) Žiūrėta 2009 04 13

⁷³ China View: *4 mln. Chinese-teaching jobs needed around world*. Rasta: http://news.xinhuanet.com/english/2006-09/19/content_5109027.htm Žiūrėta 2009 04 13

⁷⁴ Oficialus Konfucijaus institutų tinklapis: *Confucius Institute Headquarter*. Rasta : http://english.hanban.org/node_7716.htm Žiūrėta 2012 04 12

Kaip teigiama Konfucijaus institutų organizacijos tinklapyje, Konfucijaus institutai yra ne pelno siekianti švietimo organizacija, skirta užsienio šalių žmonėms visame pasaulyje, kurie mokosi kinų kalbos. Pirmas, pilotinis Konfucijaus institutas buvo atidarytas 2004 m. birželį Taškente Uzbekistane, o pirmasis oficialiai veiklą pradėjęs institutas yra 2004 m. lapkritį atidarytas Konfucijaus institutas Seule, Pietų Korėjoje. Šiuo metu veikia 322 Konfucijaus institutai. Jie įsikūrę 96 šalyse ir regionuose (Priedas Nr. 2). Konfucijus institutai, nors priklauso tai pačiai organizacijai, yra unikalūs savo įvairia švietimo ir kultūrine veikla.

Kaip teigiama oficialiame Konfucijaus institutų tinklapyje, kad ir kur bebūtų įsikūrę institutai, „jie yra šiltai priimami vietos bendruomenės.“⁷⁵ Iš tokių pareiškimų matyti, kad organizacijos tinklapyje skelbiama informacija yra gana subjektyvi, vis dėlto analizuoti šią informaciją yra tikslinga, nes tai pirminis šaltinis, iš kurio galima „perskaityti“ Konfucijaus institutų organizacijos apie save siunčiamą žinutę.

Konfucijaus institutų **tiksiai:**

- skatinti mokytis kinų kalbos,
- skatinti daugiau sužinoti apie Kinijos kultūrą,
- stiprinti švietimo ir kultūros mainus bei bendradarbiavimą tarp Kinijos ir kitų šalių,
- plėtoti draugiškus santykius su kitomis šalimis,
- skatinti įvairių kultūrų plėtrą,
- sukurti harmoningą pasaulį.⁷⁶

Analizuojant Konfucijaus institutų tikslus, galima matyti, kad bent jau oficialiai deklaruojami šių institutų tikslai aiškiai parodo, kad Konfucijaus institutai yra kultūrinę diplomatiją vykdanči organizacija, o jos vykdomos funkcijos beveik visiškai sutampa su šio darbo teorinėje dalyje (p. 19) minimomis kultūrinės diplomatijos funkcijomis. Skatinimas mokytis kalbos ar plėtoti pažinimą apie šalies kultūrą skamba panašiai kaip ir kitų šalių tokio pobūdžio organizacijų veikla. Pavyzdžiui, Britų taryba taip pat deklaruoja kultūrinius ir švietimo tikslus.⁷⁷ Vis dėlto galima atkreipti dėmesį į

---

⁷⁵ Konfucijaus instituto tinklapis: *Introduction of Confucius Institute*. Rasta: <http://www.chinese.cn/college/collIndexContentShow.htm?indexContent.id=54> Žiūrėta 2009 04 01

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Britų Tarybos tinklapis: *About the British Council*. Rasta: <http://www.britishcouncil.org/lithuania-about-us.htm> Žiūrėta 2009 04 02

Konfucijaus institutų sieki „kurti harmoningą pasaulį“, tai, galbūt, skamba pernelyg ambicingai netgi daugiausiai žmonių turinčiai pasaulio valstybei.

Konfucijaus institutų vykdoma **veikla** apima:

- Kinų kalbos mokymo organizavimą,
- Švietimo, kultūros mainus ir bendradarbiavimą,
- Kinų kalbos dėstytojų rengimą,
- Kinų kalbos dėstytojų kvalifikacijos vertinimą,
- Kinų kalbos mokymui reikalingų resursų teikimą,
- Kinų kalbos egzaminų studentams bei dėstytojams rengimą,
- Informacijos rengimą ir konsultavimą kinų kalbos mokymo, švietimo ir Kinijos kultūros klausimais.⁷⁸

Gilinantį į Konfucijaus institutų veiklą, svarbu paminėti tai, kad kinų kalbos mokymas visiškai perduodamas Konfucijaus institutui, jie šią veiklą organizuoja, skiria vadovėlius, rengia dėstytojus, o vėliau juos ir atestuoja. Iš to, galima daryti prielaidą, kad į šią uždara grandinę negali patekti joks žmogus iš pašalės, arba, paprasčiau tariant „netinkamas“ žmogus. Taigi, kadangi visos funkcijos sutelktos vienoje rankose, atsiranda galimybė subjektyvumui ir manipuliacijoms.

Taip pat, tiriant Konfucijaus institutus, svarbu atkreipti dėmesį ir į Konfucijaus institutų statutą (toliau – statutas). Konfucijaus institutai yra steigiami prie užsienio šalių universitetų, kurie kreipiasi į Konfucijaus institutų Vyriausiąją valdybą ir atitinka statute nurodytus reikalavimus. Reikalavimai universitetui, norinčiam priimti Konfucijaus institutą nėra labai griežti, tačiau universitetas turi būti legalus, suteikti vietą, klases, kur bus mokoma kinų kalbos bei užtikrinti kinų kalbos mokymosi poreikį. Taip pat universitetas turi pateikti kinų kalbos poreikio rinkos tyrimus, projekto veiklos planą, bei finansavimą užtikrinančius dokumentus (IV skyrius).

Konkretnė tvarka, kaip steigiamas Konfucijaus institutas nėra nustatyta: „Konfucijaus institutas gali būti steigiamas skirtingais būdais, lanksčiai atsižvelgiant į specifines šalies aplinkybes ir

---

⁷⁸ Konfucijaus instituto tinklapis: *Introduction of Confucius Institute*. Rasta: <http://www.chinese.cn/college/collIndexContentShow.htm?indexContent.id=54> Žiūrėta 2009 04 04

reikalavimus“ (I skyriaus VIII straipsnis).⁷⁹ Iš to matyti, kad kiekvienu konkrečiu atveju priimančysis universitetas derasi su Konfucijaus institutu Vyriausiąja valdyba dėl Konfucijaus instituto steigimo sąlygų ir tai, kokiomis sąlygomis Konfucijaus institutas bus įsteigtas ir, ar jis galės daryti įtaką universitetui priklauso nuo to, kiek universitetas „įsileis“ Konfucijaus institutą.

Taip pat, bent jau pagal statutą, priimančysis universitetas yra apsaugotas nuo Konfucijaus instituto nepageidautinos veiklos: „Konfucijaus institutas neįsitrauks ir nedalyvaus jokioje veikloje kuri yra nesuderinama su Konfucijaus instituto misija“ (I skyriaus VII straipsnis). Nors ši teiginį taip pat galima suprasti dviprasmiškai. Be to, pagal įstatus, šalies, kurioje įsteigiamas Konfucijaus institutas, įstatymai yra aukščiau nei Kinijos įstatymai (I skyriaus VI straipsnis).⁸⁰ Taigi, iš dalies universitetai yra apsaugoti nuo Konfucijaus institutų pernelyg didelio skverbimosi.

Tačiau, iš kitos pusės, tuose pačiuose įstatuose deklaruojama jog, Konfucijaus institutas yra pavaldus Direktorių tarybai, kuri sudaryta iš abiejų (priimančio universiteto ir Konfucijaus instituto atstovų), nors proporcijos, t.y. kiek tiksliai, kokios pusės atstovų bus, paliekamos apspręsti patiems institutams. Taigi, kiek universiteto žmonių turėtų įtakos Konfucijaus institute, tai pat priklauso nuo steigimo derybų rezultatų. Aukščiausias pareigas užimantis asmuo Konfucijaus institute yra Direktorių tarybos direktorius, kuris yra renkamas tos pačios tarybos. Jis nustato ir yra atsakingas už Konfucijaus instituto veiklos tvarką (VI skyrius).⁸¹ Vis dėlto nereikėtų pamiršti, kad pačią aukščiausią sprendžiamąją galią turi Konfucijaus institutų Taryba (HANBAN) įsikūrusi Pekine. Konfucijaus institutų Vyriausiosios valdybos taip yra pavaldžiosios Tarybai, kuri susideda iš pirmininko, pirmininko pavaduotojų, vykdančiųjų valdybos narių ir valdybos narių. Dešimt iš penkiolikos vykdančiųjų Tarybos narių yra iš užsienio šalyse veikiančių Konfucijaus institutų. Taryba yra atsakinga už Konfucijaus institutų statuto priėmimą bei keitimą. Tai pat jos atsakomybė yra kurti Konfucijaus institutų globalią strategiją ir planus bei nagrinėti Vyriausiųjų valdybų metines ataskaitas ir darbo planus.⁸²

Konfucijaus institutų Tarybos **funkcijos**:

---

⁷⁹ Konfucijaus instituto tinklapis: *Constitution and By-Laws of the Confucius Institutes*. Rasta: <http://www.chinese.cn/college/colIndexContentShow.htm?indexContent.id=63> Žiūrėta 2009 04 05

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid.

⁸² Konfucijaus instituto tinklapis: *Council of the Confucius Institute Headquarters*. Rasta: <http://www.chinese.cn/college/colIndexContentShow.htm?indexContent.id=53> Žiūrėta 2009 04 05

- Kontroliuoja ir nustato gaires Konfucijaus institutams visame pasaulyje,
- Kuria vystymosi planus nustato ir vertina kriterijus Konfucijus institutų įkūrimui,
- Tikrina ir įvertina paraiškas įkurti Konfucijaus institutus,
- Vertina ir tvirtina Konfucijus Institutų metinę programą ir biudžetą bei galutines finansines ataskaitas,
- Nurodo ir vertina Konfucijaus institutų veiklos gaires, taip pat tikrina jų veiklą, užtikrina kokybišką vadybą,
- Teikia mokymo priemonės ir resursus Konfucijaus institutams visame pasaulyje,
- Atrenka ir skiria vadovus bei mokytojus Konfucijaus institutams, tai pat apmoko personalą,
- Kasmet organizuoja Konfucijus institutų konferencijas.⁸³

Taigi, iš to matyti, kad visas Konfucijaus institutų valdymas sutelktas Konfucijaus institutų tarybos rankose (Priedas Nr. 3). Be to, statute yra deklaruojama, jog bet kokia Konfucijaus instituto veikla, nesuderinta ar ne autorizuota Tarybos, bus baudžiama (VII skyrius).

Kitas svarbus klausimas kalbant apie Konfucijaus universitetus, yra jų finansavimas. Konfucijaus institutai veikia prižiūrimi ir bendradarbiaudami su HANBAN, kuri subsidijuoja Kinijos Švietimo ministerija. Paprastai priimantieji universitetai gauna apytikriai apie 250 000 JAV dolerių asignavimų per metus (maždaug tiek pat lėšų jie turi patys surinkti iš savo vykdomos veiklos), taip pat Hanban moka atlyginimus vizituojantiems kinų kalbos dėstytojams, bei apmoka jų kelionės išlaidas. Be to, Hanban taip pat skiria visą mokomąją medžiagą. Konfucijaus institutai pasirašydami bendradarbiavimo sutartis su prestižiniais pasaulio universitetais skiria ne tik didesnę finansavimą, bet ir vienkartinės pinigines dovanas (Pavyzdžiui, pasirašant sutartį su žinomu Kalifornijos Stanfordo universitetu buvo skirta keturių milijonų dolerių parama, skirta remti Sinologijos profesūros studijas, bei bendradarbiavimui su Pekino universitetu skatinti).⁸⁴ Kai kurie kritikai, taip pat ir pačioje Kinijoje išreiškė susirūpinimą, kad Konfucijaus institutų finansavimas

⁸³Konfucijaus instituto tinklapis.: *Functions of the Headquarters*. <http://www.chinese.cn/college/collIndexContentShow.htm?indexContent.id=64> Žiūrėta 2009 04 01

⁸⁴ Redden, Elizabeth: *Debate over Chinese-funded institutes at American universities*. „Inside Higher Education” internetinis laikraštis. Rasta: <http://www.insidehighered.com/news/2012/01/04/debate-over-chinese-funded-institutes-american-universities> Žiūrėta: 2011 10 30

atima nemažą dalį lėšų, kurios galėtų būti skirtos švietimo problemoms pačios Kinijos viduje spręsti. Nereikia pamiršti, kad kai kuriose Kinijos provincijose ne visai mokyklinio amžiaus vaikai turi galimybę įgyti vidurinį išsilavinimą.

Taigi, matyti, kad visi svarbesni sprendimai realiai yra priimami Tarybos, be to ir pusė finansavimo yra gaunama iš Kinijos, taigi, galima teigti, kad bet kuri svarbesnė Konfucijaus instituto veikla ar sprendimai yra prižiūrimi ir pagrinde valdomi Pekino.

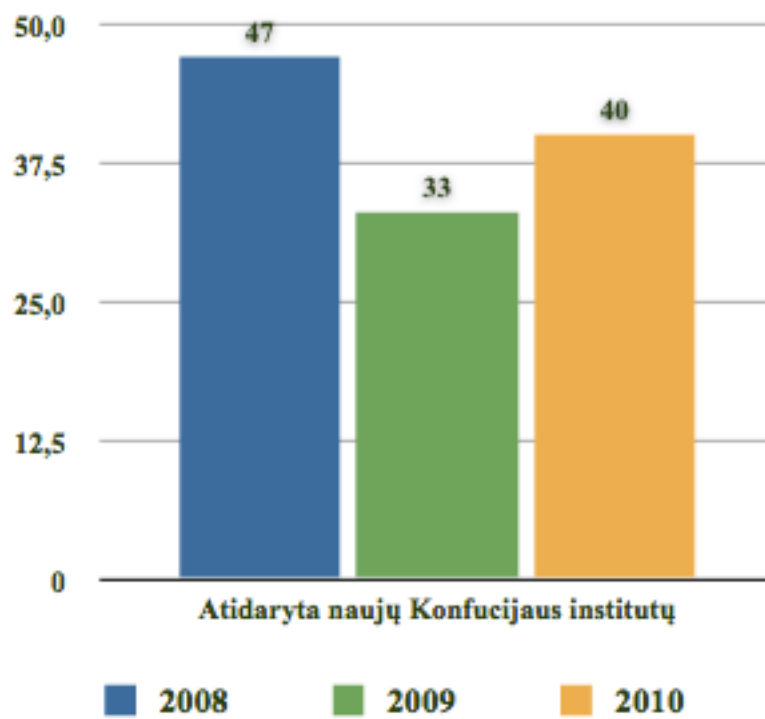
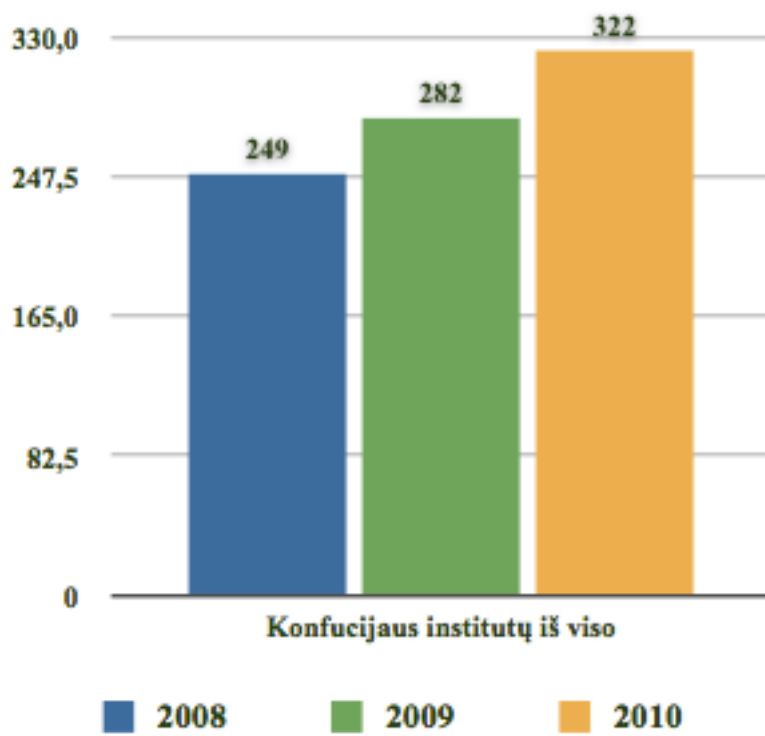
Iš Konfucijaus institutų veiklos analizės galima daryti išvadą, kad Konfucijaus institutai yra kultūrinę diplomatiją vykdanči organizacija. Dėl griežtų taisyklių ir priežiūros į Konfucijaus institutų veiklą negali įsitraukti joks žmogus iš pašalės, tiksliau „netinkamas“ žmogus. Nors akivaizdžiai nerodoma, bet iš gilesnės organizacijos struktūros analizės matoma, kad realiai visas Konfucijaus institutų valdymas yra sutelktas vienoje – Konfucijaus institutų Tarybos (HANBAN) rankose, kuri, žinant Kinijos valstybės santvarką, yra pavaldi Kinijos Vyriausybei. Taigi, realiai Konfucijaus institutai Kinijos valdžios yra naudojami kaip kultūrinės diplomatijos vykdymo priemonė.

3.3. Konfucijaus institutų metinės veiklos ataskaitų analizė

Šioje dalyje remiantis Konfucijaus instituto tinklapyje pateikiamomis metinėmis veiklos ataskaitomis yra tiriamas Konfucijaus institutų veiklos, o kartu ir Kinijos kultūrinės diplomatijos veiksmingumas. Kad toks tyrimas yra tikslingas yra įrodoma šio skyriaus pradžioje. Tyrimui pasirinkti treji paskutiniai Konfucijaus veiklos metai: 2008, 2009, 2010, nes 2011 metų veiklos ataskaita kol kas nėra pateikiama. Yra analizuojami įvairūs ataskaitose pateikiami duomenis, o gauti rezultatai priežastiniu ryšiu susiejami su Kinijos vykdomos kultūrinės diplomatijos veiksmingumu. Visi analizuojami duomenys yra pateikiami priede Nr. 4.

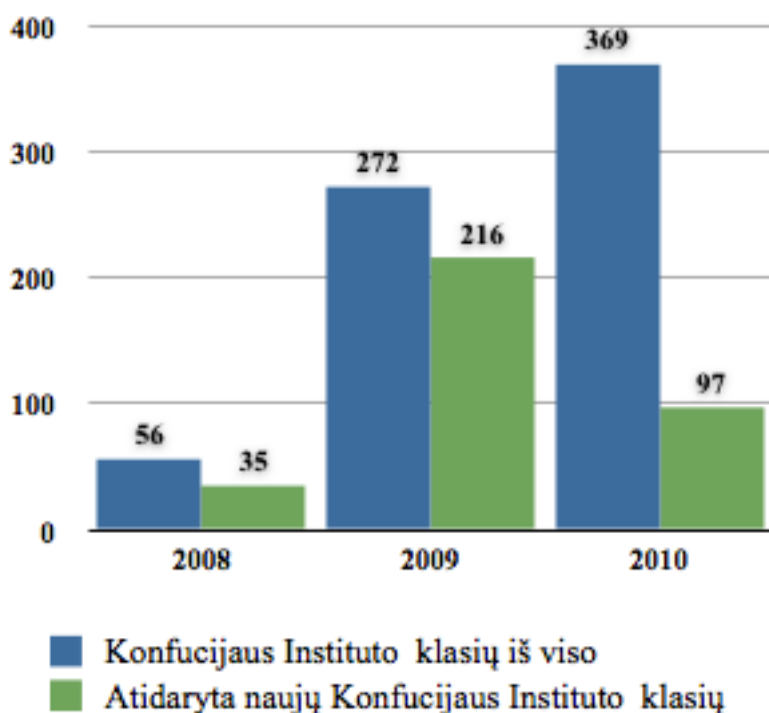
Per tiriamąjį laikotarpį Konfucijaus institutų skaičius padidėjo nuo 249 iki 322:

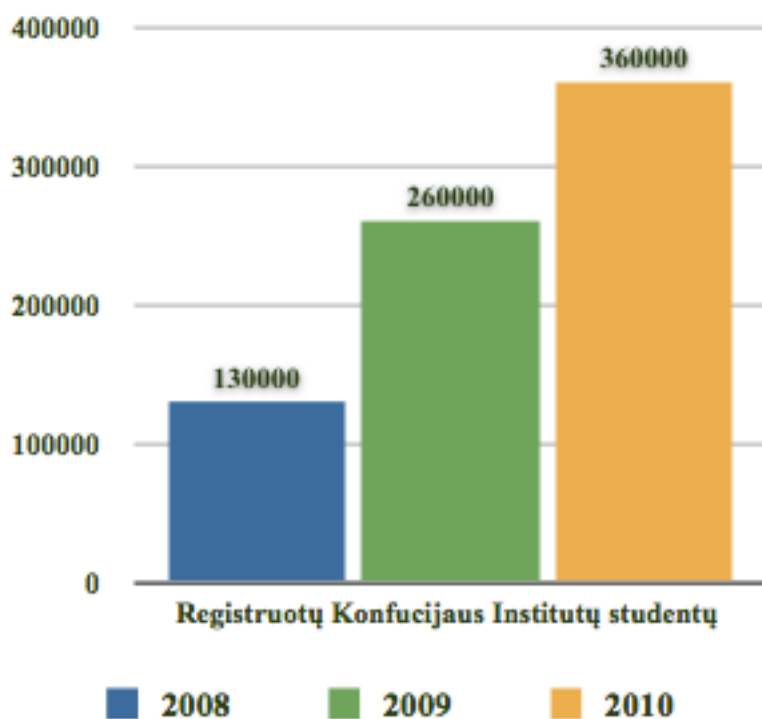
Konfucijaus institutų skaičius pasaulyje kasmet padidėja maždaug keturiasdešimčia institutų. Tai labai daug, palyginus su kitais panašia veikla užsiimančiais institutais, pavyzdžiui, Ispanija kasmet atidaro tikrai po 3-4 naujus Servanteso institutus.⁸⁵

Konfucijaus institutų klasių (kinų kalbos programos skirtos mokykloms) taip pat didėja:

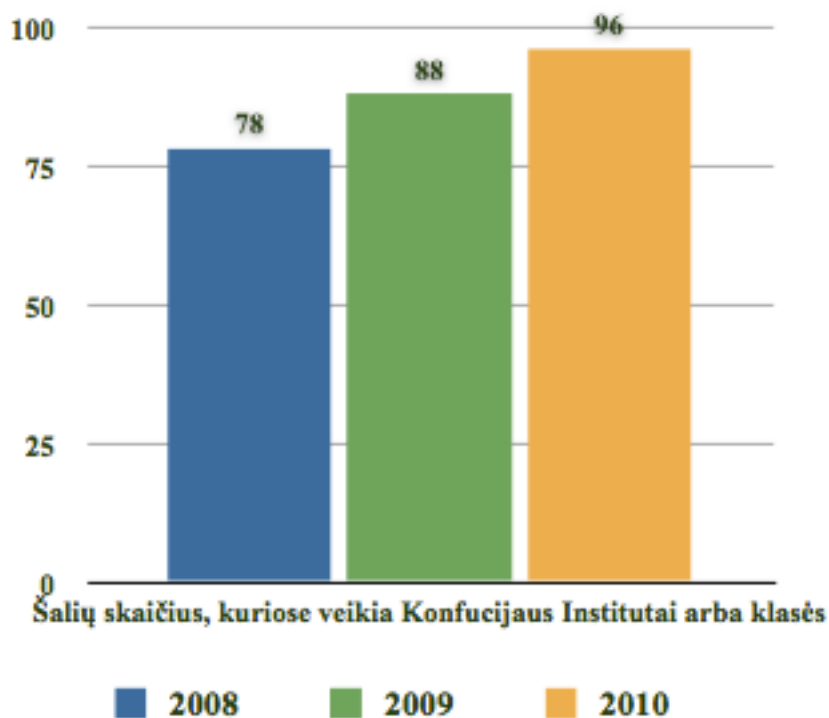

Oficialiai registruotų Konfucijaus instituto studentų skaičius taip pat masiškai auga, kasmet padidėdamas apie maždaug 115 tūkst. studentų:

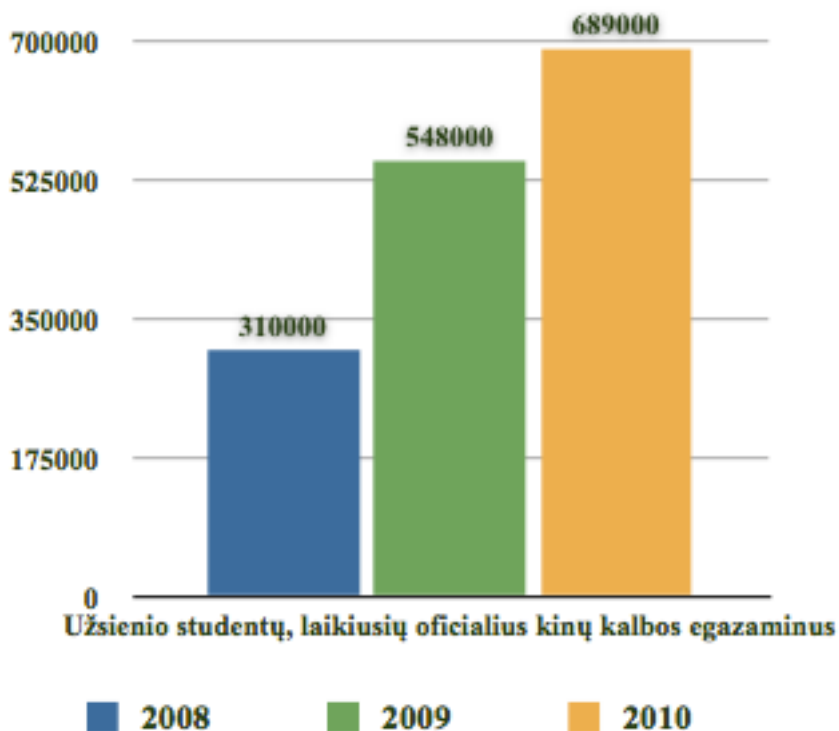
⁸⁵ Carrascosa, Arturo: *20 years of the Cervantes institute*. Ispanijos Užsienio reikalų ir bendradarbiavimo ministerijos leidžiamas žurnalas „Mirades” Vol.18, 2011 P. 9-11 Rasta: <http://www.maec.es/es/MenuPpal/Actualidad/RevistaMiradasaExterior/Documents/MIRADAS18EN.pdf> Žiūrėta 2012 05 01

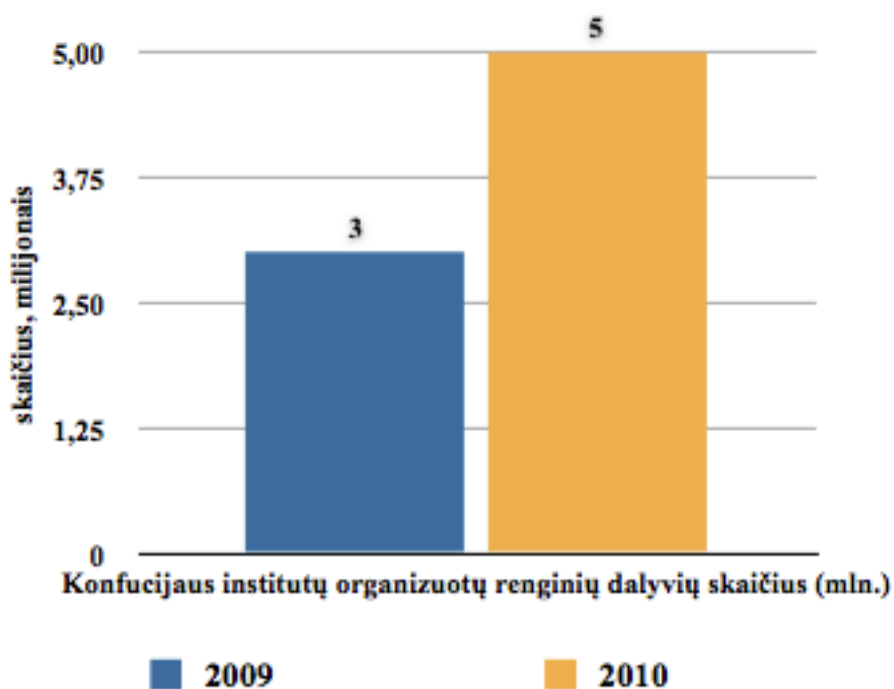
Konfucijaus institutai apima vis daugiau valstybių ir regionų. Šalių, kurios priima Konfucijaus institutus kasmet taip pat padaugėja maždaug dešimtimi:

Kinijos vykdomos kultūrinės diplomatijos veiklos veiksmingumą taip pat atspindi, ir žmonių laikusių oficialius, HANBAN organizuojamus kinų kalbos egzaminus, skaičius. Tai, kad vis daugiau žmonių renkasi laikyti šį egzaminą, parodo jų suinteresuotumą mokytis kinų kalbos, kinų kalbos populiarumo augimą tarp užsieniečių:

Taip pat galima teigti, kad ne tik žmonės studijuojantis kinų kalbą domisi Kinijos kultūra, tą parodo Konfucijaus institutų pateikiami duomenis apie organizuotų renginių ir jose dalyvavusių žmonių skaičių. Deja, šie duomenis yra fiksuojami tik 2009 ir 2010 metų ataskaitose. 2009 metais Konfucijaus institutai iš viso suorganizavo 7,5 tūkst. renginių, o 2010 metais – 10 tūkst. renginių. Tai buvo paskaitos, vaidinimai, pasirodymai bei parodos susijusios su Kinijos kultūra. Tokie renginiai visame pasaulyje pritraukė daugybę dalyvių:

Taip pat 2008 m. Konfucijaus institutų veiklos ataskaitoje atsispindi duomenis apie straipsnių apie Konfucijaus institutus užsienio ir Kinijos žiniasklaidoje publikavimą. Iš viso per vienerius metus jų buvo publikuota 860 tūkst. Tai, kad žiniasklaida domisi ir rašo apie Konfucijaus institutus taip pat parodo Kinijos kultūrinės diplomatijos veiksmingumą.

Duomenis apie lėšų pasiskirstymą yra pateikiami tik dviejose paskutinėse iš nagrinėjamų ataskaitų. Pavyzdžiui, įplaukos 2010 m. iš viso sudarė 167 mln. JAV dolerių, kiekvienam institutui – po pusę milijono JAV dolerių. Pusę finansavimo skyrė HANBAN, pusę šios sumos surinko Konfucijaus institutai iš studentų už kinų kalbos studijas. Tai parodo, kad žmonės yra motyvuotai renkasi studijuoti kinų kalbą, nes mokestis už kinų kalbos kursus yra nemažas.

Ataskaitose pateikiamos ir pastangos populiarinti kinų kalbą: 2010 m. HANBAN kartu su Konfucijaus institutu dalyvavo tarptautinėse knygų parodose Londone, Frankfurte, Paryžiuje, Berlyne ir kituose pasaulio miestuose pristatydami daugiau 700 skirtingų kinų kalbos mokymuisi skirtų knygų. Be to, bendradarbiaujant su Kinijos radijumi, laidos skirtos kinų kalbos mokymui buvo transliuojamos daugiau nei keturiasdešimtyje šalių.

Kinijos kultūrinės populiarinimo pastangas parodo ir ataskaitose pristatomos vykdytos veiklos gairės. Konfucijaus institutai užsiima ne tik tiesiogine veikla, bet ir derina ją prie aktualijų. Pavyzdžiui, 2008 metais vyko Olimpinės žaidynės, tad Konfucijaus institutuose visame pasaulyje,

buvo skaitomos paskaitos, susijusios su žaidynių tematika. Tais pačiais metais, po Wenchuan žemės drebėjimo Konfucijaus institutai taip pat tarnavo kaip paramos rinkimo centras: iš viso visame pasaulyje vien šiuo tikslu buvo suorganizuota 120 lėšų rinkimo renginių.

Kinų kalbos mokymasis skatinamas pačiais įvairiausiai būdais: 2010 m. Konfucijaus institutai pradėjo atskirą programą, skirtą Kinijoje reziduojančių ambasadorių kinų kalbos mokymui. Iš viso 72 diplomatai iš 29 ambasadų mokėsi kinų kalbos. Tai, kad aukšto rango valstybės pareigūnai sutinka mokytis kinų kalbos (kurią pramokus greičiausiai ateis laikas keisti paskirties vietą), taip pat rodo, kad Kinijos kultūrinės diplomatijos priemonės yra neabejotinai veiksmingos.

Konfucijaus institutai taip pat organizuoja kinų kalbos mokymus internetu. Mokymosi medžiaga pateikiama ne tik anglų, bet ir prancūzų, vokiečių, rusų, japonų, korėjiečių, ispanų, arabų ir tailandiečių kalbomis. Oficialiai registruotų vartotojų skaičius pasiekė šimtą tūkstančių. „Internetinių studentų“ skaičiaus augimas taip pat parodo Kinijos kultūrinės diplomatijos veiksmingumą.

Visi aukščiau pateikti duomenis, kaip studentų skaičiaus augimas, naujų institutų poreikis, studentų laikančių oficialius kinų kalbos egzaminus, palyginus didelis Kinijoje reziduojančių ambasadorių susidomėjimas kinų kalbos mokymusi, didelis žiniasklaidos dėmesys rodo, kinų kalbos bei kultūros svarba pasaulyje sparčiai auga.

Taip pat iš ataskaitose pateikiamų duomenų matyti didelės Konfucijaus institutų pastangos populiarinti kinų kalbą bei kultūrą: tai ir didelis lėšų skyrimas Konfucijaus institutams, didžiulis išleidžiamų vadovėlių skaičius, renginių susijusių su Kinijos kultūra organizavimas, dalyvavimas knygų mugėse, internetinių tinklapių bei radijo laidų, skirtų kinų kalbos mokymui kūrimas.

Taigi, akivaizdu, kad Konfucijaus institutų valdžios (o kaip įrodyta ankstesniuose skyriuose – realiai Kinijos valdžios) dedamos didelės pastangos populiarinti kinų kalbą ir jos populiarumas yra susijęs priežastiniu ryšiu. Galima daryti prielaidą, kad Konfucijaus institutai yra ne tik kultūrinės diplomatijos veiksmingumo indikatorius, bet ir jos priemonė. Nors negalima teigti, kinų kalbos populiarumo augimas – vien tik sėkmingai vykdomos Kinijos kultūrinės diplomatijos pasekmė, bet galima daryti išvadą, kad Kinijos kultūrinės diplomatijos veiksmingumas didele dalimi prisidėjo prie kinų kalbos ir kultūros populiarinimo.

Išvados

1. Dėl Kinijos svarbos pasaulyje didėjimo, šalis vis dažniau susiduria su kitų šalių spaudimu aktyviau išsakyti savo poziciją įvairiais klausimais, prisiimti atsakomybę ir dalyvauti tarptautinių problemų sprendime. Už aktyvų nuomonės reiškimą bei dalyvavimą Tarptautinėje arenoje pasisako ir Kinijos aukščiausi pareigūnai. Dėl šių priežasčių, o taip pat ir dėl sparčios komunikacijų plėtros, greitos informacijos sklaidos ir jos prieinamumo, viešosios diplomatijos svarba Kinijoje šiuo metu yra labai išaugusi ir toliau didės.
2. Kinijos viešoji diplomatija pastaraisiais metais smarkiai keičiasi: nors vis dar yra taikoma interneto ir medijų cenzūra, ji pastarąjį dešimtmetį modernėja (laikosi naujos strategijos pripažinti Kinijos problemas, skatina ir leidžia pareigūnams laisviau bendrauti su žiniasklaidos atstovais, dažniau rengia spaudos konferencijas ir jų metu vartoja anglų kalbą), seka Vakarų šalimis (kuriamos naujos, modernios viešosios diplomatijos institucijos, sudarančios galimybes į viešosios diplomatijos vykdymą įsitraukti ir privačiam sektoriui, pavyzdžiui: Viešosios diplomatijos tyrimų centras.)
3. Dėl neigiamo pasaulio požiūrio į autoritarinį šalies režimą, bei faktų diskredituojančių didelį ekonominį augimą (aplinkos tarša, darbininkų darbo sąlygos, žemi atlyginimai, soc. garantijų nebuvimas), Kinijai, vykdant viešąją diplomatiją, labiausiai verta remtis kultūrine diplomatija, nes Kinijos tradicinės kultūros elementais žavimasi visame pasaulyje. Kinijos kultūrinė diplomatija yra vykdoma keliais lygmenimis: nors Kinija yra valdoma autoritarinio režimo, ne visos šalies viešosios diplomatijos bei jos populiarinimo iniciatyvos kyla iš valstybinio sektoriaus, lygiagrečiai, kai kurios veiksmingos iniciatyvos kyla iš privataus sektoriaus. Abu šie sektoriai savo tikslams pasiekti naudoja tradicinius Kinijos kultūros atributus ir elementus.
4. Konfucijaus institutai yra kultūrinę diplomatiją vykdanči organizacija. Dėl griežtų taisyklių ir priežiūros į Konfucijaus institutų veiklą negali įsitraukti joks žmogus iš pašalės, tiksliau „netinkamas“ žmogus. Realiai visas Konfucijaus institutų valdymas yra sutelktas vienoje – Konfucijaus institutų Tarybos rankose, kuri yra pavaldi Kinijos Vyriausybei. Taigi, realiai Konfucijaus institutai Kinijos valdžios yra naudojami kaip kultūrinės diplomatijos vykdymo priemonė ar net propagandos įrankis.

5. Konfucijaus institutų valdžios (o kaip įrodyta šiame darbe – realiai Kinijos valdžios) dedamos didelės pastangos populiarinti kinų kalbą ir realus jos populiarumas yra susijęs priežastiniu ryšiu. Konfucijaus institutus galima laikyti kultūrinės diplomatijos veiksmingumo indikatoriumi. Nors negalima teigti, kad kinų kalbos populiarumo augimas – vien tik sėkmingai vykdomos Kinijos kultūrinės diplomatijos pasekmė, bet galima daryti išvadą, kad Kinijos kultūrinė diplomatijos veiksmingumas didele dalimi prisideda prie kinų kalbos ir kultūros populiarinimo.

Literatūros ir šaltinių sąrašas

Literatūra

6. Anholt, Simon(1998): Nation brands of the twenty first century. The Journal of brand management. Vol 5, No.6, P. 397 Rasta: http://www.simonanholt.com/?gclid=CPmzupzM-ZYCFSjIXgod_i0mCw. Žiūrėta: 2008 11 15
7. Butler, Michael cituojamas Leonard, Mark (2002):Public Diplomacy. London: Foreign Policy Centre. P 1. Rasta: http://www.sagepub.com/upm-data/11850_Chapter12.pdf
8. d'Hooghe, Ingrid : The Rise of China's Public Diplomacy. Netherlands Institute of International Relations. Rasta: http://www.clingendael.nl/publications/2007/20070700_cdsp_paper_hooghe.pdf
9. Gienow-Hecht, Jessica C.E. (2010): Searching for cultural diplomacy. Berghan Books. United States. P. 8-11Rasta: books.google.com
10. Henrikson, K. Alan (2006): What Can Public Diplomacy Achieve, P. 11 Rasta:http://www.clingendael.nl/publications/2006/20060900_cdsp_paper_dip_c.pdf.
11. Hoffman, David: Beyond Public Diplomacy. Foreign Affairs journal. Vol.81, No. 2,
12. Mažeikis, Gintautas (2010): Propaganda ir simbolinis mąstymas. Monografija. VDU leidykla, Kaunas (2010)
13. Nye, Joseph S., Jr. (2006) :Think Again: Soft Power. Foreign Policy, 1 March 2006. A Publication of Yale Center for the Study of Globalization. Rasta: <http://yaleglobal.yale.edu/content/think-again-soft-power>

14. National Population and Family Planning Commission of P.R.China :339,700 Chinese Choose to Study Abroad in 2011. Rasta: http://www.npfpc.gov.cn/data/201202/t20120220_381625.html
15. Rawnsley, Gary, D. (2009): China Talks Back, Public Diplomacy and Soft Power for the Chinese Century. Handbook of Public Diplomacy. Sudarytojai: Nancy Snow, Phillip M. Taylor. Routledge, London
16. Ross, Christopher (2002): Public Diplomacy Comes of Age. The Washington Quarterly. Vol. 25 No.2 75-83 The Center for Strategic and International Studies and the Massachusetts Institute of Technology (2002)
17. Papadopoulos, Nicolas (2004): Place branding: Evolution, meaning and implications. Place Branding, journal Vol. 1, 1, 36–49 Henry Stewart Publications P. 37
18. Tuch, Hans N. (1990):Communicating with the world: U.S. public diplomacy overseas. Institute for the study of Diplomacy, Georgetown University, Washington D.C. P.5-6 Rasta: www.googlebooks.com
19. Zykas, Aurelijus (2011): Šalies įvaizdžio politika: Japonijos XXI a. viešosios diplomatijos patirtys. Daktaro disertacija. VDU, Kaunas
20. Wang, Jian (2005); Localising Public Diplomacy: The Role of Sub-national Actors in National Branding, Place Branding 2/1. P.32 cituojamas: Schwan, Ana (2010): Werbung statt Waffen. Werbung statt Waffen. Wie Strategische Außenkommunikation die Außenpolitiken verändert. Hamburg University Press Rasta: <http://books.google.com>

Šaltiniai

21. Bandurski, David : Information Office chief says cadres must be more comfortable dealing with news media. Organizacijos „China Media Project“ tinklapis. Rasta: <http://cmp.hku.hk/2007/03/09/199/>
22. BBC News: US delays ruling on China currency manipulation. Straipsnis. Rasta: <http://www.bbc.co.uk/news/business-15318563>

23. Britų Tarybos tinklapis: „About the British Council“ Rasta: <http://www.britishcouncil.org/lithuania-about-us.htm>
24. Burkitt, Laurie: Chinese Professor: Hong Kong Residents Are Dogs and Thieves. The wall Street Journal. China. Rasta: <http://blogs.wsj.com/chinarealtime/2012/01/24/chinese-professor-hong-kong-residents-are-dogs/>
25. Carrascosa, Arturo: „20 years of the Cervantes institute“, Ispanijos Užsienio reikalų ir bendradarbiavimo ministerijos leidžiamas žurnalas „Mirades“ Vol.18, 2011 P. 9-11 Rasta: <http://www.maec.es/es/MenuPpal/Actualidad/RevistaMiradasalexterior/Documents/MIRADAS18EN.pdf>
26. Chen, Jia: Students go overseas in record numbers. China Daily. Rasta: http://usa.chinadaily.com.cn/china/2011-04/18/content_12342187.htm
27. Chen, Shirong: Chinese overseas students 'hit record high' BBC Rasta: <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-13114577>
28. China travel trends website: Chinese travelers changing world tourism landscape. Straipsnis. Rasta: <http://www.chinatraveltrends.com/2011/06/chinese-travelers-changing-world-tourism-landscape/>
29. China View: „4 mln. Chinese-teaching jobs needed around world“, Rasta: http://news.xinhuanet.com/english/2006-09/19/content_5109027.htm
30. China View: „Confucius Institutes not for exporting China values, official says“, Rasta: http://news.xinhuanet.com/english/2009-04/19/content_11214687.htm
31. IOL Scitech: China hides oil spill from public. Straipsnis. Rasta: <http://www.iol.co.za/scitech/science/environment/china-hides-oil-spill-from-public-1.1093629>
32. JAV Arizonos valstijos universiteto tinklapis: „ASU partners with China’s Sichuan University to establish Confucius Institute in Tempe“ Rasta: <http://asunews.asu.edu/node/246>
33. King, Amanda: „Confucius Institute to bring Chinese culture, language“, „The Journal“. Rasta: <http://media.www.webujournal.com/media/storage/paper245/news/2007/12/06/News/Confucius.Institute.To.Bring.Chinese.Culture.Language-3134337.shtml>

34. Kinijos Liaudies Respublikos ambasados Norvegijoje tinklapis: The First Confucius Institute Established in Norway Rasta: <http://www.fmprc.gov.cn/ce/ceno/eng/jy/t358664.htm>
35. Kinijos Liaudies Respublikos Užsienio reikalų ministerijos tinklapis : Main Responsibilities of the Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. Rasta: <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjb/zyzz/t558670.htm> <http://www.chinese.cn/college/colIndexContentShow.htm?indexContent.id=64>
36. Konfucijaus instituto tinklapis.: „Functions of the Headquarters“ <http://www.chinese.cn/college/colIndexContentShow.htm?indexContent.id=64>
37. Konfucijaus instituto tinklapis: „Constitution and By-Laws of the Confucius Institutes“ Rasta: <http://www.chinese.cn/college/colIndexContentShow.htm?indexContent.id=63>
38. Konfucijaus instituto tinklapis: „Council of the Confucius Institute Headquarters“ Rasta: <http://www.chinese.cn/college/colIndexContentShow.htm?indexContent.id=53>
39. Konfucijaus instituto tinklapis: „Introduction of Confucius Institute“ Rasta: <http://www.chinese.cn/college/colIndexContentShow.htm?indexContent.id=54>
40. Konfucijaus institutų tinklapis: „Confucius Institute Headquarter“. Rasta : http://english.hanban.org/node_7716.htm
41. Konfucijaus institutų 2008 metų metinė veiklos ataskaita. Rasta: http://www.hanban.org/report/pdf/2008_final.pdf
42. Konfucijaus institutų 2009 metų metinė veiklos ataskaita. Rasta: http://www.hanban.org/report/pdf/2009_final.pdf
43. Konfucijaus institutų 2010 metų metinė veiklos ataskaita. Rasta: http://www.hanban.org/report/pdf/2010_final.pdf
44. Murrow, Edward R. Viešosios diplomatijos centras. Rasta: <http://fletcher.tufts.edu/murrow/public-diplomacy.htm.l>
45. Lane, Bernard: „Confucius deal close despite concerns“, The Australian. Rasta: <http://www.theaustralian.news.com.au/story/0,25197,22284825-12332,00.html>

46. McGinty, Stephen: People of Beijing told what not to wear. (2008) Rasta: <http://business.scotsman.com/latestnews/People-of-Beijing-told-what.4347779.jp>
47. Medical News Today: Where did the SARS virus come from? 2004 Rasta: <http://www.medicalnewstoday.com/releases/7545.php>
48. Oficialus 2008 Pekino Olimpinių žaidynių tinklapis. Rasta : <http://en.beijing2008.cn/spirit/beijing2008/graphic/n214068254.shtml>.
49. Oficialus Naujosios Zelandijos Vyriausybės tinklapis. Rasta: <http://www.beehive.govt.nz/node/25416>
50. Overseas Chinese- American Entrepreneurs Association: About Ocean. History. Rasta:<http://www.ocean-usa.org/about/>
51. People Daily (Neoficialus Kinijos komunistų partijos dienraštis): China's first public diplomacy research center established in Beijing. Rasta: <http://english.peopledaily.com.cn/90001/90776/90883/7120535.html>
52. People Daily „Confucius Institutes expanding worldwide”, Rasta: http://english.peopledaily.com.cn/200607/07/eng20060707_280843.html
53. Redden, Elizabeth „Debate over Chinese-funded institutes at American universities”, „Inside Higher Education” internetinis laikraštis. Rasta: <http://www.insidehighered.com/news/2012/01/04/debate-over-chinese-funded-institutes-american-universities>
54. Reena, Jana: China goes luxury. Bloomberg Businessweek. Rasta: http://www.businessweek.com/innovate/content/nov2005/id20051130_575911.htm
55. Report of the Advisory Committee on Cultural Diplomacy U.S. Department of State: Cultural Diplomacy. The Linchpin of Public Diplomacy. Rasta: <http://www.state.gov/documents/organization/54374.pdf>
56. Sutter, R, Huang, C.H., China-Southeast Asia Relations: Military Diplomacy and China’s Soft Power. Internetinis žurnalas „Comparative Connections”. Rasta: http://csis.org/files/media/isis/pubs/0602qchina_asean.pdf Žiūrėta 2012 04 09

57. Tang, Shui Yan, Zhan, Xue Yong: Political Opportunities, Resource Constraints, and Policy Advocacy of Environmental NGOs in China. JAV Pietų Kalifornijos - Kinijos Institutas. Rasta: [http://china.usc.edu/\(S\(m5e20j45hz3ocbinsilvw55\)A\(oM3Jx567zAEkAAAAOGVmYTUyZDUtMTAzMy00M2Q1LWI2ODItYTE1MDIwOWZhOWMztkg28t6qsn9tbvdEYFgWX0YGALQ1\)\)/ShowArticle.aspx?articleID=2548&AspxAutoDetectCookieSupport=1](http://china.usc.edu/(S(m5e20j45hz3ocbinsilvw55)A(oM3Jx567zAEkAAAAOGVmYTUyZDUtMTAzMy00M2Q1LWI2ODItYTE1MDIwOWZhOWMztkg28t6qsn9tbvdEYFgWX0YGALQ1))/ShowArticle.aspx?articleID=2548&AspxAutoDetectCookieSupport=1)
58. Taylor, Robert T. : Cultural Diplomacy - the future. Straipsnis. Rasta: <http://ics.leeds.ac.uk/papers/vp01.cfm?outfit=pmt&folder=7&paper=364>
59. The Economic Times: 57 million Chinese tourists set to visit abroad in 2011. Straipsnis. Rasta: http://articles.economictimes.indiatimes.com/2011-01-11/news/28427853_1_chinese-tourists-inbound-tourists-shoeb-samad
60. The Guardian: Wen Jiabao visits the UK – in pictures. Straipsnis. Rasta: <http://www.guardian.co.uk/world/gallery/2011/jun/27/wen-jiabao-visit-in-pictures>
61. The Monitor: „CSIS say: Confucius part of Chinese bid to win over western hearts”, Rasta: <http://www.themonitor.ca/article-cp69319033-CSIS-say-Confucius-part-of-Chinese-bid-to-win-over-western-hearts.html>
62. Tsui, Bambi: Once a Princetonian, Always ... Princeton university website. The Chinese community. Rasta: <http://www.princeton.edu/~acsspu/chinese/>
63. University of Oxford: New Oxford China Centre launched. Oksfordo universiteto tinklapis. Rasta: http://www.ox.ac.uk/media/news_stories/2008/080514.htm
64. Viešosios Diplomacijos alumni asociacija. Rasta: <http://www.publicdiplomacy.org/1.htm>
65. Wang, Guan Qun: Number of foreign students in China rise in 2010. Straipsnis. Xinhua News. Rasta : http://news.xinhuanet.com/english2010/culture/2011-03/04/c_13760778.htm
66. Wen, Jiabao: Premier: Building prosperous China. (2007) Straipsnis. People Daily (Neoficialus Kinijos komunistų partijos dienraštis) Rasta: http://www.chinadaily.com.cn/china/2007-03/03/content_818952.htm

67. World Luxury Association: Chinese tourists splurge US\$7.2b overseas for luxuries during the Spring Festival 2012. Straipsnis. Rasta: http://news.travel168.net/focus_on/20120203/28607.html
68. Xinhua (naujienų agentūra): Hu's visit opens new chapter of China-US co-op. Straipsnis. Rasta: http://www.chinadaily.com.cn/china/2011-01/23/content_11900739.htm
69. Zhang, Jue Ying: International Student Enrollments Exceeded 230,000 in 2009. Ministry of Education of People Republic of China. Rasta: http://www.moe.gov.cn/publicfiles/business/htmlfiles/moe/moe_2862/201008/97180.html
70. Zhang, Yaqun: „Characteristics of the University Culture: National and International“, Xiamen University, Social Sciences, 2008 Nr.4. Rasta: [http://info.smf.ktu.lt/Edukin/zurnalas/archive/pdf/2008%204%20\(62\)/3%20Zhang%20Yaqun.pdf](http://info.smf.ktu.lt/Edukin/zurnalas/archive/pdf/2008%204%20(62)/3%20Zhang%20Yaqun.pdf)
71. Zhao, Qizheng: Better public diplomacy to present a truer picture of China. (2007) Straipsnis. People Daily (Neoficialus Kinijos komunistų partijos dienraštis) Rasta: http://english.peopledaily.com.cn/200703/30/eng20070330_362496.html
72. Šalių karinio pajėgumo statistikos tinklapis. Rasta: <http://www.globalfirepower.com>

Priedai

Priedas Nr. 1. **Konfucijaus instituto prekės ženklas**

(Rasta : <http://www.confuciusinstitute.net/>)

Priedas Nr. 2. **Šalys, kuriose įsteigti Konfucijaus institutai ir jų kiekis**

(Konfucijaus institutų 2010 metų metinė veiklos ataskaita. Rasta: http://www.hanban.org/report/pdf/2010_final.pdf)

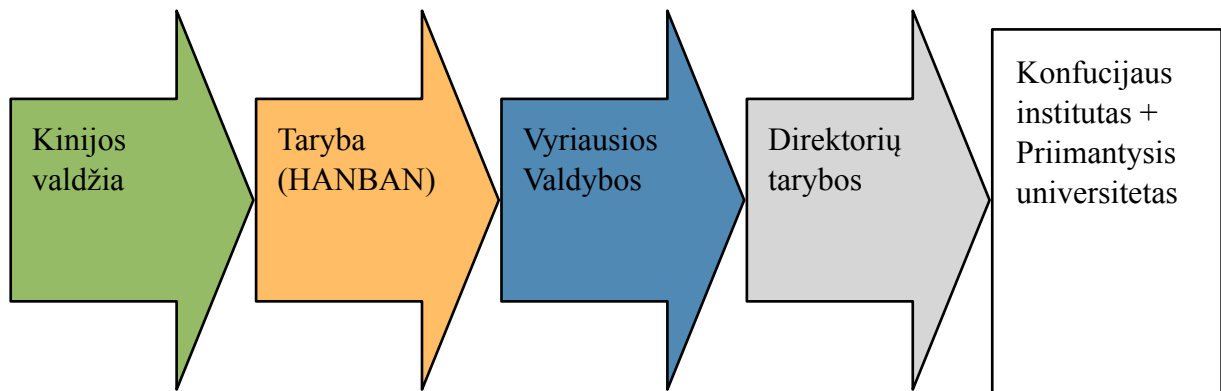
Žemynas/ Pasaulio dalis	Šalis/Regionas	Konfucijaus institutų skaičius	Šalis/Regionas	Konfucijaus institutų skaičius
	Afganistanas	1	Libanas	1

Žemynas/ Pasaulio dalis	Šalis/Regionas	Konfucijaus institūtų skaičius	Šalis/Regionas	Konfucijaus institūtų skaičius
Azija	Armėnija	1	Malaizija	2
	Azerbaidžanas	1	Mongolija	1
	Bagladešas	1	Nepalas	1
	Kambodža	1	Pakistanas	1
	Gruzija	1	Filipinai	3
	Hong Kongas	1	Sinagapūras	1
	Indonezija	7	Pietų Korėja	17
	Iranas	1	Šri Lanka	1
	Izraelis	1	Tadžikistanas	1
	Japonija	12	Tailandas	12
	Jordanija	1	Turkija	2
	Kazachstanas	2	Jungtiniai Arabų Emyratai	2
	Kirgizija	2	Uzbekija	1
	Laosas	1		
Afrika	Beninas	1	Nigerija	2
	Botsvana	1	Ruanda	1
	Kamerūnas	1	Pietų Afrikos Respublika	3
	Egiptas	2	Sudanas	1
	Etiopija	1	Togas	1
	Kenija	2	Zambija	1
	Madagaskaras	1	Zimbabvė	1
	Marokas	1		
	Austrija	2	Malta	1
	Baltarusija	1	Moldava	1
	Belgija	3	Nyderlandai	1
	Bulgarija	1	Norvegija	1
	Čekija	1	Lenkija	4
	Danija	2	Portugalija	2

Žemynas/ Pasaulio dalis	Šalis/Regionas	Konfucijaus institūtų skaičius	Šalis/Regionas	Konfucijaus institūtų skaičius
Europa	Estija	1	Romenija	2
	Suomija	1	Rusija	17
	Prancūzija	14	Serbija	1
	Vokietija	11	Slovakija	1
	Graikija	1	Slovėnija	1
	Vengrija	1	Ispanija	4
	Islandija	1	Švedija	1
	Airija	2	Jungtinė Karalystė	13
	Italija	9	Ukraina	3
	Lietuva	1		
Pietų ir Šiaurės Amerika	Argentina	2	Kuba	1
	Brazilija	3	Ekvadoras	1
	Kanada	9	Jamaika	1
	Čilė	2	Meksika	5
	Kolumbija	2	Peru	4
	Kosta Rika	1	JAV	72
Okeanija	Australija	9	Naujoji Zelandija	3

Priedas Nr. 3. **Konfucijaus instituto santvarka**

Priedas Nr. 4. Faktų iš Konfucijaus institutų 2008, 2009 ir 2010 metinių ataskaitų palyginimas

Faktai	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Konfucijaus institutų iš viso	249	282	322
Atidaryta naujų Konfucijaus institutų	47	33	40
Konfucijaus instituto klasių iš viso	56	272	369
Atidaryta naujų Konfucijaus Instituto klasių	35	216	97
Registruotų Konfucijaus institutų studentų	130000	260000	360000
Užsienio studentų, laikiusių oficialius kinų kalbos egzaminus	310000	548000	689000

Faktai	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Šalių/regionų skaičius, kuriose veikia Konfucijaus Institutai arba klasės	78	88	96
Bendras Konfucijaus institutų finansavimas (kiekvienam institutui)	duomenis neteikiami	119 mln. dol. (400000 dol. - kiekvienam institutui)	167 mln. dol. (500000 dol. - kiekvienam institutui)
Konfucijaus institutų organizuotų renginių dalyvių skaičius (mln.)		3	5
Straispnių apie Konfucijaus institutus užsienio ir vietinėje žiniasklaidoje	860000	duomenis neteikiami	duomenis neteikiami
Kinų kalbos pamokų transliacijos (šalių skaičius)	40	duomenis neteikiami	duomenis neteikiami